Moteris

LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

1975
3
gegužė
birželis

TURINYS

S. Vilkauja	Maironio poemos	2
P. Gaučys	Moteriškumas ir vyriškumas	6
K. Inčiūra	* (eil.)	
R. Raslavičienė	Ištrauka iš kelionės	9
D. Petrutytė	Vaiko auklėjimas	11
D. Sadūnaitė	Išvažiuosime atostogų	12
A. Saulaitis	Lietuvių gyvenimas Brazilijoje	14
• Knygos	M. G. Slavėnienė — Nauja dovana mūsų vaikams	16
	J. Miškinis — Nesustoti pakelyje	17
• Šeima ir auklėjimas	J. Valiūnas — Daugiau iniciatyvos	18
	P. L-nė — Apie praeitį ir papročius	19
	J. Pumputienė — Vagišė	20
• Moterys pasaulyje		21
• Sveikata	Pr. Alšėnas — Apie rūkančias moteris	24
• Madų ir grožio pasaulis	Veda I. Kairienė	25
• Šeimininkių kampelis	Veda L. Murauskienė	27

ILIUSTRACIJOS

G. Jokubonis	Maironis	3
A. Pakeliūnas	Kauno rotušė	4
E. Munch	Du žmonės	6
Graikų skulptūra	Moteris	7
D. Kizlauskienė	Iliustracija	8
S. Kvietienė	Tėviškė	12
S. Kvietienė	Kompozicija	13
S. Kvietienė	Kompozicija	13
M. B. Stankūnienė	Iš "Gėlių Ciklo"	14

"MOTERIS" LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS 1975 m. Nr. 3 (105)

NORA KULPAVIČIENĖ — redaktorė

Z. DAUGVAINIENĖ — kalbos taisytoja, Z. DIDŽBALIENĖ — korektorė,

I. KAIRIENĖ — skyriaus vedėja, L. MURAUSKIENĖ — skyriaus vedėja,

BRONĖ PABEDINSKIENĖ — administratorė.

LEIDŽIA KANADOS LIETUVIŲ KATALIKIŲ MOTERŲ DRAUGIJA

Redakcijos ir administracijos adresas: 1011 College St., Toronto, M6H 1A8, Canada

Spaudė "Tėviškės Žiburių" spaustuvė, 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3.

Prenumerata metams $6.00; garbės prenumerata $10.00.

Viršelis — aukštaitiškas audinys.

Jei nėra kitaip susitarta, gautąją medžiagą, kaip straipsnius, nuotraukas ir kt redakcija negrąžina ir taiso bei tvarko savo nuožiūra.

"MOTERIS" Lithuanian Women's Magazine. 1975, No. 3 (105)

Printed by "Lights of Homeland" in Mississauga, Ont.

moteris

1975 3 (105)

MOTINA

IR VAIKAS

MAIRONIO POEMOS "TERP SKAUSMU Į GARBĘ" IR "JAUNOJI LIETUVA"*

S. DANILEVIČIŪTĖ - VILKAUJA

Maironis — savo gadynės dvasios reiškėjas

Kiekvieno rašytojo kūryba yra glaudžiai susijusi su jo gyvenamąja gadyne. Kūrėjas, kaip visuomenės narys, turi artimų santykių su visa aplinka, kurioje jis augo ir brendo. Visuomenės idealai, siekimai, troškimai bei nuotaika negali neatsispindėti ir rašytojo kūriniuose. Toks klasiškas pavyzdys, be abejonės, yra ir mūsų Maironis. Jis visuomet labai jautriai yra reagavęs į mūsų kultūrinio, politinio, visuomeninio ir patriotinio gyvenimo įvykius. Jau 1913 m. vaizdingai apie Maironio kūrybą yra išsireiškęs prof. V. Mykolaitis-Putinas: "Visi tautos reikalai, jos vargai ir nelaimės randa atbalsį jautrioje dainiaus krūtinėje ir tenai apsitaisę poezijos rūbais vėl grįžta į ūkanotą tėvynės padangę, guosdami ir stiprindami suvargusių brolių dvasią. Jo skausmai — tai mūsų skausmai, jo džiaugsmai — tai mūsų džiaugsmai . . . " (Ateitis, 1913 m., Nr. 10).

Eidamas visuomet su gyvenimu ir savo kūryboje pažymėdamas kintančius jo reiškinius, Maironis yra charakteringas savo gadynės dvasios reiškėjas. Kaip jo kūryboje atsispindėjo įvairūs lietuvių tautos gyvenimo įvykiai, kaip jie keitėsi, kaip poetas mums juos atvaizdavo, ryškiai parodo ir poemų "Terp skausmu į Garbę" ir "Jaunosios Lietuvos" nagrinėjimas.

Poemų tekstų genezė

Maironis, derindamasis prie naujų gyvenimo aplinkybių, savo veikalus daug perdirbinėjo, keitė ir taisė. Bene didžiausią evoliuciją iš visų Maironio kūrinių turi pastarosios dvi poemos, kitaip tariant, viena "Jaunoji Lietuva", kuri perėjo tam tikrus kaitaliojimo laipsnius. Keitėsi 19 a. pabaigos ir 20 a. pradžios mūsų tautos gyvenimas, keitėsi ir Maironio poemos.

Būdamas Kauno dvasinėje seminarijoje profesoriumi, jis 1893 m. balandžio 23 d. pabaigė rašyti savo pirmąjį didžiausią poezijos veikalą. Išspausdino jį vardu — "Terp skausmu į Garbę". Poema isz dabartiniu laiku. Paraszė St. Garnys. Tilžėje, 1895 m. Spausta kasztu E. Jagamasto. Poema turi 91 puslapį, tame skaičiuje 2 puslapius pratarmės ir 6 puslapius žodyno. Maironis pratarmėje šią savo poemą pavadino "mylimiausiu kūdikiu", bet ji susilaukė gana griežtos kritikos iš "Varpo" pusės. Nors dešiniosios visuomenės poema buvo sutikta su nepaprastu entuziazmu, bet vis dėlto atsirado akstinų, raginančių ją taisyti. Kan. J. Tumas- Vaižgantas patarė Maironiui pataisyti kai kuriuos trūkumus, kalbos bei gramatikos dalykus. Todėl autorius pasiryžo savo kūrinį pertaisyti. Ir jau 1905 m. Maironio vardu "Lietuvių Laikrašty" buvo išspausdintos perdirbtos poemos pirmosios šešios giesmės, su įžanga, antrašte — "Per skausmus į Garbę". O 1907 m. liepos mėn. būdamas Šveicarijoje, Villa St. Charles, poetas galutinai pabaigė tvarkyti visą poemą ir 1908 m. išspausdino Kaune pas Banaitį. Poema pavadinta jau nauju vardu: J. Maironis, "Jaunoji Lietuva". Poema. Kaunas, 1908 m. 141 puslapis. Nors naujoje poemoje giesmės liko taip pat 9, bet savo tūriu ji buvo padidinta, būtent: pirmoji turi 2204 eilutes, o antroji 3645.

Poemų pasirodymo laikotarpis

Vertindami Maironį, niekados neturime išleisti iš akių jo gyvenamojo laikotarpio tinkamo supratimo ir nušvietimo.

Pirmosios ir antrosios poemų pasirodymo datos mus įveda į žymiai skirtingą mūsų politinį, kultūrinį, visuomeninį ir tautinį gyvenimą. Pirmosios poemos pasirodymo laikotarpis yra tai gadynė prieš spaudos lotyniškomis raidėmis atgavimą (1904 m.), 1905 m. revoliuciją ir Didįjį Vilniaus seimą. Antroji poema pasirodė jau po visų šių svarbių Lietuvos gyvenimo įvykių.

Panaikinimas 1861 m. Lietuvoje baudžiavos pataisė valstiečių ekonominį gyvenimą ir davė materialinį pagrindą ūkininkams leisti savo vaikus į mokslą. Ligi baudžiavos panaikinimo lietuviai valstiečiai neturėjo teisės savo vaikų leisti į universitetus. Mat, Vilniaus mokslo apygardos žinioje esamose augštosiose mokyklose tegalėjo mokytis tiktai bajorų vaikai. Baudžiavos panaikinimas suteikė socialinę laisvę. Ši aplinkybė leido ugdyti grynai lietuvišką inteligentiją, kilusią jau iš kaimo. Bet 1864 m. spaudos uždraudimas vėl trukdė tautinį bei politinį gyvenimą. Nors rusai brukte bruko rusų raidėmis spausdintus raštus, bet lietuviai svetimų raštų nepriėmė, o slapta gabenosi iš Prūsų lietuviškas knygas.

Mūsų tautinio atgimimo apyaušriu (1864-1883) brendo ir augo naujoji lietuvių inteligentija, kuri ilgainiui ėmė vadovauti tautai.

Bet ir vadinamame mūsų tautos atgimimo laikotarpyje (1883-1904) tautinės ir politinės mūsų gyvenimo sąlygos buvo slegiančios. Mokyklose buvo naikinama lietuvių kalba. Lietuviai dažnai negalėjo gauti valdininkų ar mokytojų vietų, kurios buvo atiduodamos rusams. Lietuviai inteligentai buvo siunčiami į tolimą Rusiją, kad ko greičiausia surusėtų. Beto, rusai Lietuvos žemę, atimtą iš lenkų sukilėlių, atiduodavo rusams kolonistams. Sibiru, kalėjimais ir iš savo tėvynės ištrėmimu buvo užgniaužiama kiekviena iškilusi iniciatyva.

Tokiomis aplinkybėmis pasirodė pirmoji Maironio poema — "Terp skausmu į Garbę". Savaime suprantama, kad tada lietuvių jaunuomenei reikėjo nurodymų, kas dirbti ir kaip dirbti. Tada reikėjo atrasti naujus šūkius, žadinti tautinį lietuvių susipratimą, skatinti į darbą ir kovoti su rusų priespauda. Ir šią neramią, bet daug nulemiančią laiko dvasią tinkamai suprato Mai-

MAIRONIS

* * * * *

SKULPT. G. JAKUBONIS 1972 M.

ronis. Jis savo poema paskelbė patriotinius šūkius, ragino lietuvių jaunimą į kovą, žadėdamas šviesią Lietuvos ateitį. Visas tautines idėjas paskelbdamas tinkamu laiku ir tinkama forma, Maironis pataikė į tautos orientavimosi centrą.

Pavyzdžiui, paimkime poemos įžangą:

Kur šiandieną Jinai?
Miega Jos milžinai;
Po žemių jų ilsis krūtinė!
Kaip po audrų didžių
Kad ant marių plačių
Užmiega vilnis paskutinė.
— — — — — — — — — — —
O tačiau Lietuva
Tik atbus gi kada:
Ne veltui ji tiek iškentėjo!
Kanklių balsą išgirs,
Miegas kraujas užvirs,
Nes Kryžius gyvatą žadėjo.
— — — — — — — — — — —
Skausmuos jėgos išaugs,
Atgimimo sulauks:
Jau blaivosi orai aptemę,
Tik į darbą greičiau!
Tik mylėkim karščiau!
Tik, vyrai, pajudinkim žemę!

Arba jo daina "Jau slavai sukilo":

Jau slavai sukilo. Nuo Juodmario krašto
Pavasaris eina Karpatų kalnais.
Po Lietuvą — žiema. Nei žodžio, nei rašto
Neleidžia erelis, suspaudęs sparnais.
Petys gi į petį, na, vyrai, kas gali,
Sustoję į darbą už mylimą šalį,
Prikelkime Lietuvą mūsų!
— — — — — — — — — — —
Aplinkui jau žydi visur atgimimas;
Išpančiotos tautos gyvuoja plačiai;
Ir Lietuvai lemtas ne kitas likimas,
Ir Lietuvai laisvės nušvis rytmečiai.
— — — — — — — — — — —
Prikelkim darbais Gedimino tėvynę!
Priminkime Vytauto Didžio ribas!
Prižadinkim kalbą, ką proseniai gynė,
Ir vardą, kurs vietą Europoj atras!
Petys gi į petį ir t.t.

20-to a. pradžioje mūsų tautiniam gyvenimui buvo labai reikšminga. Rusijos politinis gyvenimas ėmė šlyti ir krikti. Visu pilnumu iškilo Rytų klausimas. Neišsprendus taikiu būdu rusams su japonais politinių konfliktų, 1904 m. prasidėjo rusų - japonų karas. Rusams tada reikėjo turėti krašte ramybę, sudaryti gyventojams geresnes gyvenimo sąlygas, kad tuo būtų įgytas pasitikėjimas ir palankumas caro valdžiai. Dabar rusams buvo tinkama proga grąžinti lietuviams spaudą. Caro pareigūnai jau anksčiau pastebėjo, kad spaudos draudimas nieko gero nedavė. Lietuviškos knygos slaptas plitimas negalėjo būti sustabdomas, o rusiškoji spauda savo tikslo nepasiekė. Lietuviams nuolat klabenant rusų administracijos įstaigų duris, pagaliau caro valdžia 1904 m. gegužės 7 d. oficialiu įsakymu grąžino spaudos laisvę.

1904-5 m. rusų - japonų karas, katastrofiškai nelaimingas rusams, baigėsi Rusijo revoliucija. Revoliucijos banga pasiekė ir Lietuvą. Tada sukruto mūsų visuomenė, nes apsižiūrėjo, kad šį tą galima laimėti. Todėl

1905 m. gruodžio mėn. susirinko Vilniuje į garsųjį suvažiavimą, kuris vėliau buvo pavadintas Didžiuoju Vilniaus seimu. Suvažiavusieji sudarė daug naujų rezoliucijų. Visi nutarė bendromis jėgomis kovoti su rusų valdžia. Jie pareikalavo Lietuvai pilnos autonomijos, viešo lietuvių kalbos vartojimo, lietuviškų mokyklų, lietuviškų teismų ir kitų privilegijų. Nors seimo reikalavimai, rusams numalšinus revoliuciją, nebuvo išpildyti, bet vis dėlto lietuviai iškovojo kai kurių palengvinimų. Politiškai Lietuvą sustiprino ir įkurtoji Petrapilyje Valstybės Dūma, į kurią ir lietuviai išrinko savo atstovus.

Maironis ir šį gyvenimo momentą gerai suprato, mokėdamas jį tinkamai įvertinti bei kūrybiškai nušviesti. Jis duoda mums naujai perdirbtą poemą, kuria norėjo parodyti atgimstančios Lietuvos gyvenimą. Tačiau antroji poema apima ir pirmosios gadynę ir drauge yra jos tęsinys. Tokios tat yra "Jaunosios Lietuvos" pasirodymo aplinkybės.

Tuometinė poemų kritika ir visuomenės atsiliepimai

Į šias Maironio poemas reikia žiūrėti ne vien literatūriniu, bet daugiau visuomeniniu požiūriu. Poemų pasirodymo metu jos kaip tik ir buvo daugiausia vertinamos jų visuomeninių idėjų atžvilgiu. Todėl yra įdomu pasekti poemų pasirodymo meto kritiką bei apie jas visuomenės atsiliepimus.

Maironio poemas kritika vertina labai nevienodai. Kairiosios visuomenės srovės kritika, kuri buvo daugiausia skelbiama "Varpe", pirmąją poemą — "Terp skausmu į Garbę" palaikė labai tendencinga, šališka ir be literatūrinės vertės. Tuo tarpu dešiniosios krypties spauda ir skaitytojai ją sutinka su nepaprastu entuziazmu ir laiko labai pasisekusia.

Pati pirmoji recenzija buvo paskelbta 1895 m. rugpiūčio mėn. "Varpo" Nr. 8. Šio laikraščio kritikas, kuris pasirašė inicialu N (manoma, kad tai buvo S. Matulaitis), pats pirmasis plačiau išsitaria apie poemą. Bendrai imant "Varpo" recenzentai neturėjo vienos griežtos pažiūros, ir todėl jų kritika nebuvo vienos krypties. Pats V. Kudirka "Varpo" kritikoje buvo vienas iš tų, kurie veikalus vertino ne vien idėjiniu atžvilgiu, bet daugiau formaliniu bei estetiniu. Taigi minėtasis "Varpo" recenzentas pirmąją Maironio poemą labai skaudžiai sukritikuoja. Jis rašo: "Per 5 paskutinius metus išleistų poetiško turinio knygelių vos tik viena "Petro Armino raštai" yra gera, kitos — gi kaip "Senkaus Jurgis", "Ponas Bartkus", "Dainų skrynelė" ir "Terp skausmu į Garbę" priguli prie tokių, kurios nė kokio procento atnešti negali: yra tai kapitalas į purvus įmestas . . . Tiesa, kiekvienoje vietoje matyti, kad autorius labai myli savo brangiąją tėvynę, nori jai gero, bet gerą tą jis saviškai, įstabiai užtėmija tik giliam klierikalizme, tik kuniguose . . . Autorius, kad įmanytų, visus į seminarijas sukištų, ir nė vienam neduotų augštesnius mokslus eiti . . . " (Varpas, 1895 m., Nr. 8)

Toliau recenzentas rašo, kad autorius nieko nenusimano apie poeziją ir siūlo jam daugiau neberašyti: "Poetiškumo joje nė kokio nerasi, matyt autorius nekiek nusimano apie poeziją . . ." Atrodo, kad kritikas nežinojo, jog St. Garnys yra patsai Maironis, nes 1898 m. "Varpo " Nr. 1, rašydamas apie "Pavasario balsus", Maironį laiko labai talentingu poetu ir jo poeziją įvertina taip: "Maironis turi neabejotiną poetišką talentą; eilės skambios, skaitosi lengvai, rodos jauti, kad auto-

KAUNO ROTUŠĖ — "BALTOJI GULBĖ"

DAIL. A. PAKELIŪNAS 1963 M.

rius nekalė jas, bet, kaip tai yra sakoma, eilės pačios per save išsiliejo iš poeto širdies . . . ”

1895 m. “Žemaičių ir Lietuvos Apžvalga” (Nr. 21) išspausdino Maironio atsakymą “Varpui” dėl poemos kritikos. Čia poetas stebisi nepaprastu užpuolimu, pabrėždamas, jog recenzentui nepatinka Dievo ir kunigo minėjimas. Jis jau pats mato savo poemos silpnas vietas ir stebisi kodėl “nenori suprasti kritikas, jog poėta apgieda netiktai, kas jau yra Lietuvoje, bet ir ko jai trokszta ateigoje, prie ko ją žadina . . . ” Toliau Maironis aiškinasi dėl kitų “Varpo” priekaištų ir pažymi, kad kritikas jo poemos giliau nesugebėjo suprasti. Be to, Maironis iškelia tuos dėsnius, pagal kuriuos turi būti vertinamas literatūros veikalas. Jis rašo: “Poemos kritika žiūri, kokią poėmos idėja, ar ji gerai iszvesta, kokie įpatų (personų) būdai, ar isz tikro gyvenimo paimti, ar isz svetimosios raszliavos perkelti vergiszkai, koksai liežuvis, koksai ritmas, rimas . . . ”

Reikia pažymėti, kad ten yra įdėtas ir pačios laikraščio redakcijos pasisakymas: “Mes nuo savęs tiek galime pridėti, kad poėma “Terp skausmu į Garbę” parašyta p. St. Garnio yra viena isz visų geriausių mūsų poėtiszkų darbų, kokie tik iki sziolei mūsų raszliavoje pasirodė. Gili poėtiszka mislis, krikszčioniszka idėja, graži lietuviszka kalba liudija, kad poėmos autorius p. St. Garnys turi tikrai poėtiszką gabumą, kurį jam isz szirdies velyjame aukléti ir ant tokių varpininko “kritikų” visai neatboti”. (“Žemaičių ir Lietuvos Apžvalga”, 1895 m., Nr. 21)

Su nepaprastu entuziazmu sutiko poemą kan. J. Tumas-Vaižgantas. 1895 m., gyvendamas Mintaujoje, jis perskaitė kontrabandininko jam atneštą poemą ir savo dienoraštyje parašė tokius charakteringus įspūdžius:

“Tik gražiai pabaigęs paskutinę eilutę, pakėliau pavargusias akis . . . Visa audra troškimų gimė galvoje ir širdyje. Kas siautė tada, bevaikščiojant ilgas valandas po kambarį, kokia grota rodėsi man tas svetimo šono butas, kokiuo ištrėmimu — tasai netolimas, vis dėlto svetimokas kraštas . . . ir parašiau laišką apie nostalgiją, apie pasiilgimą darbo tarpe savųjų. Aš nieko neatsimenu iš to laiško. Bet jis turėjo būti karštas ir įtikinantis, kad per savaitę jau buvau . . . paliktas visai be vietos . . . Ar ne Apvaizdos ranka ir ta poema, it mielės, staigiai sukėlusi sustingusioje mano sieloje reakciją, pastūmė mane kaip tik ten, kur galima buvo kelti vėją, kuris šalin varo tylą” . . . (J. Maironis-Mačiulis, 110-112 psl.)

Ne vien kan. J. Tumas - Vaižgantas buvo poema taip susižavėjęs, bet ji patikusi ir kitiems to meto skaitytojams. Pavyzdžiui, Šatrijos Ragana savo “Viktutės” novelėje taip atsiliepia apie pirmąją Maironio poemą: “Vėlu jau, o aš nė pamislyti apie miegą nenoriu: gražiausios poemos vietos skamba ir skamba mano ausyse, lyg muzika, lyg dainavimas . . . Šį vakarą mums skaitė daktaras tą poemą; aš klausiau, klausiau lyg užžavėta. Pirmą sykį girdėjau taip gražią lietuvišką kalbą, išreikštą tokioje gražioje formoje, ir pasirodė ji man šimtą sykių gražesnė už lenkiškąją ir visas kitas . . . (“Viktutė”, 1903 m., 52 psl.)

“Jaunoji Lietuva” vis dėlto nebuvo sutikta su tokiu entuziazmu, kaip pirmoji poema. To meto spaudoje pats pirmasis apie perdirbtąją poemą atsiliepė A. Jakštas (prel. Al. Dambrauskas), kuris 1908 m. “Draugijoje” parašė platesnę recenziją. A. Jakštas taip rašo: “Devynių giesmių poema ir dar eilėmis — tai retas mūsų neturtingoj raštijoj apsireiškimas. Malonu tai pažymėti, o dar maloniau pats veikalas perskaityti, nes ir jo turinys tikrai prakilnus ir eilės puikios, kaip paprastai pas Maironį . . . Todėl šiam Maironio veikalui tikrai pridera poemos vardas, — nebus net perdaug pavadinus ją mūsų pirmoji — tikrai tautiška poema.”

Apie Maironį gana daug buvo rašoma 1913 m., kai buvo jo literatūrinio darbo 25 metų jubiliejus. Nors patsai poetas tame jubiliejuje dalyvauti atsisakė, tačiau įvairūs laikraščiai bei žurnalai paskyrė jo garbei po vieną savo numerį. Ta pačia proga kai kurių buvo pasisakyta ir apie “Jaunosios Lietuvos” poemą. Pavyzdžiui, J. Gabrys “Draugijoje” taip apie ją rašo: “Dailės žvilgsniu šią Maironio poemą reikia priskaityti prie labiausiai nusisekusių. “Jaunoji Lietuva” duoda mums gražų ir gan aiškų paveikslą atgimimo mūsų tautos . . . ” (“Draugija”, 1913 m., Nr. 83)

Dar turime gana reikšmingą rašytojo A. Žukausko-Vienuolio pasisakymą. Savo 25 m. literatūrinės veiklos paminėjimo proga paklaustas, kas jį paskatino rašyti, taip yra atsakęs:

“Maironio “Per skausmus į Garbę” poema. Ji man padarė milžinišką įspūdį ir, taip sakant, nustatė gaires visai mano kūrybai. Tą knygą aš taip pat slėpiau tarp žolių . . . ” (“Vairas”, 1932 m., Nr. 5)

Visuomeninė ir literatūrinė poemų reikšmė

Abi Maironio poemos letuvių tautos gyvenime yra suvaidinusios gana didelį ir svarbų vaidmenį. Tačiau neturime užmiršti tų laikų, kada dainius jas kūrė. Štai Maironis savo pirmosios poemos pratarmėje rašo:

“Bet neužmirszkite, broliai, jog einu keliu visai nauju ir neiszmintu, jog lietuviszkas liežuvis įpatingai poezijoje visai dar neiszdirbtas, ir ant vieno sakinio reikia nekartą rymoti ilgomis valandomis iki iszrandi atsakantį iszreiszkimą savo mislies . . . ”

Pirmoji poema yra daugiau vertinama jos visuomenine reikšme. Jos skelbiamosios tautinės idėjos ne vieną lietuvį pažadino iš gilaus miego ir paskatino dirbti savajai tautai. Šiandien, kada jau turime “Jaunąją Lietuvą”, pirmoji poema yra mūsų beveik pamiršta, sunkiai gaunama ir neskaitoma.

Kaip literatūrinį veikalą, be abejonės, labiau vertiname perdirbtąją poemą — “Jaunąją Lietuvą”. Prof. V. Mykolaitis - Putinas “Jaunosios Lietuvos” vertę taip apibūdina: “Taikydami kritikos mastą prie autoriaus koncepcijos, jo meninės idėjos bei kūrinio pobūdžio, dėl antrojo plano dalykų: charakteristikų, fabulos, žanrinių scenų, aplinkumos vaizdavimo, negalime smerkti veikalo, kurio svoris pagrįstas idėja, lyrine emocija bei visuomeninės patriotinės laiko dvasios išreiškimu.” (Naujoji lietuvių literatūra, I t., 261 psl.)

Maironio “Jaunąją Lietuvą” galima laikyti mūsų netolimos praeities tam tikra nedidele kronika, kurioje yra suregistruota daugelis svarbesniųjų to laikotarpio įvykių. Be to, būdama po Kr. Donelaičio “Metų” ir A. Baranausko “Anykščių šilelio” vienu iš svarbesniųjų epinių kūrinių, praturtina negausią mūsų literatūrą.

* * *

1. Ištrauka iš lietuvių literatūros istorijos diplominio darbo, rašyto 1937 m. Vytauto D. universitete prof. V. Mykolaičiui - Putinui.

2. Poemų antraštėse palikta Maironio rašyba.

MOTERIŠKUMAS IR VYRIŠKUMAS

P. GAUČYS

E. MUNCH DU ŽMONĖS

Mūsų dienų pasaulis pernelyg suvyriškintas. Yra begalės moterų, norinčių būti vyrais. Jos rungiasi su jais pramonėje, biznyje, netgi nevengia nė šautuvo. Anot kaikurių sociologų, tai esanti didžiausia visų laikų apgavystė, nes tikroji moters galia nepaprastai gabiai sužlugdoma. Visa tai vyksta nesąmoningai, bet štai kas gaunama: su vyrais besirungiančios moterys tiki esančios laimėtojos; kitos moterys, jeigu jos nenori pasireikšti kaip moterys, rizikuoja būti laikomom nenormaliomis. Tuo būdu moterys - vyrai remiasi Freudu, niekindamos savo moterišką būklę ir tevertina tik vyriškas "vertybes": veiksmingumą, našumą, jausmų sausumą, pinigus, išorinę sėkmę, figuravimą, kovą. Jos atmeta viska, kas veda į atsiskleidimą ir moteriškų vertybių suklestėjimą. Netgi ir tuo atveju, kai moterys - vyrai pasiekia vyrui lygios sėkmės, jos visvien biologiškai jaučiasi žemesnės.

Ryšium su tuo, kyla klausimas: ką reiškia būti vyru, ką reiškia būti moterim? Besklaidydami vietos žurnalus ne visad būsime tikri, kuris veidas yra vyriškas, kuris moteriškas. Kasdieniniame gyvenime pilna sumoterėjusių vyrų ir suvyriškėjusių moterų. Ir jei paimsime šeimas, kas jose vaidina lemiantį vaidmenį? Vyras? Žmona? Kas leidžiasi vedamas? Kas yra stipresnis? Kas silpnesnis? Tam tikrose sąlygose, sakoma, moteris elgiasi "vyriškai". Ką tai reiškia? Kitose sąlygose ji laikosi "labai moteriškai". Ką tai reiškia? Ar ji yra moteriška tada, kai ji turėtų būti vyriška, ar atbulai? Ar jos moteriškumas yra sąmoningas? Ar ji gali savo moteriškumą ar vyriškumą valdyti? Ar ji gali lengvai pereiti iš vienos būklės į kitą apystovoms to reikalaujant?

Garsus prancūzų psichologas Pierre Dacô, savo studijoje apie moteris suskirsto abiejų lyčių ypatybes į dvi kolonas: vyriški harmonai turi polinkį į pastovumą, aktyvumą, samprotavimus, nomadiškumą, pasireiškimą, figuravimą. Moteriški harmonai linksta į nepastovumą, pasyvumą, imlumą, sėslumą, neštumą. Kasdieninis gyvenimas rodo, kad vyrai ir moterys viena koja stovi kiekvienoje tų kolonų. Nėra gryno vyriškio, kaip nėra grynos moteriškės. Grynas vyriškis, sako P. Daco, būtų pabaisa, visad besireiškiąs agresyvumu, rujavimu, pykčiu; jis būtų begaliniai kvaila būtybė. Gryna moteris būtų milžiniška, abejinga lerva, reprodukavimo mašina, nelyginant skruzdėlių karalienė. Kad patinas pataptų vyru, o patelė moterimi, pažymi P. Daco, reikia, kad jie turėtų "ką nors kita". Jau nuo seniai žinoma, kad kiekvienas turi savyje kitos lyties ypatybių (ir harmonų).

Tačiau mažai kas žino, kad vidinis gyvenimas (kitaip sakant jausmai) sudaro milžinišką jėgą. Geroje būklėje vidinis gyvenimas sukaupia energijos atsargas, be kurios joks savęs realizavimas nebūtų įmanomas. P. Daco įsitikinimu, moteris iš tikrųjų esanti apdovanota ta potencine energija, kurią atstovauja vidinis gyvenimas. Jis klausia: ką moteris daro su tuo turtu?

Mūsų kultūroje lyčių lygybė moksliniu pavidalu iškilo tik neseniai. Freudas tvirtina, kad žmogiška būtybė esanti dvilytė. Jungas sako, kad vyras turi vieną dalį moterišką, o moteris — vieną dalį vyrišką. Jei anksčiau dėl to buvo ginčijamasi, tai dabar tai laikoma visų priimta tiesa: kiekvienas vyras kartu yra vyras ir moteris, ir kieviena moteris kartu yra moteris ir vyras.

Tuo būdu vyriškumas ir moteriškumas yra laikysena, elgesys, būdas reaguoti įvykių ir aplinkybių akivaizdoje. Tad paprastai sakoma: vyriška laikysena, moteriška elgsena. Norėdamas išaiškinti ką reiškia šitie pasakymai, P. Daco vartoja energijos terminus. Mat kiekviena būtybė visad turi tam tikrą energijos kiekį. Ji turi ją tvarkyti ir panaudoti, nelyginant kapitalą. Gerai ar blogai panaudotas, gerai ar blogai tvarkomas, sukauptas ar išsklaidytas, tas kapitalas sukurs pusiausvyrą ar sutrikimą, veiklą ar neveiklumą, sveikatą ar ligą, asmenybės realizavimą ar jos susmukdymą. Kai žmogui pavyksta save "pralenkti", jis tik sukaupia energiją jame išsklaidytą ir dažnai netikėtą.

Bendrai imant, energija laikoma esant vyriškos prigimties. Tačiau P. Daco tvirtina, kad tai didžiausia klaida. Nes tokiu atveju reikėtų daryti išvadą, kad moteriškumas yra bejėgis. Iš tikrųjų gi energija yra belytė. Paprastas pavyzdys tai rodo: veikli šeimos motina turi daugiau energijos (vidinės ir išorinės) nei koks valdininkas, tesugebąs atlikti raštinės darbą. Mū-

su turima energija yra vienas dalykas, o mūsų būdas ją sunaudoti yra kitas dalykas. Ir šis panaudojimas, geras ar blogas, netik priklauso nuo mūsų išauklėjimo, bet ir nuo būdo kaip mes reagavome į tą auklėjimą. Galima sakyti, kad energijos atžvilgiu yra dvi laikysenos: 1, šią energiją sulaikyti mumyse ir 2. tą energiją atpalaiduoti iš mūsų.

Kyla klausimas, kaip moteris panaudoja savo energiją gyvenimo aplinkybėse? Prasmingai ar neprasmingai? Ar jos sunaudoja perdaug, ar permažai, nors jos turi pakankamai. Kodėl milijonai moterų, turinčių energijos, įgalinančios išvystyti didelį intelektualinį kūrybingumą, ją sulaiko savyje, niekad nepanaudodamos savo idėjoms ir troškimams įvykdyti? Kokia užtvara stovi tarp vidinės energijos ir jos išsiliejimo?

Šią apraišką aiškindamas, P. Daco pažymi, kad moteriškumas ir vyriškumas yra du terminai, nieko bendro neturį su buvimu vyru ar moterimi. Reikalas eina apie dvi laikysenas mūsų energijos atžvilgiu. Žmonės energiją sulytino. Sakoma: moteris elgiasi taip, o vyras anaip. Vyras galvoja taip, o moteris kitaip. Kodėl vyras ir moteris, turėdami po lygų energijos kiekį, skirtingai veikia ir galvoja? Blogis atsirado energiją sulytinus. Sakoma: moteriškumas, tai pasyvumas; vyriškumas, tai veiklumas. Tikrumoje gi tai yra pasyvumo suplakimas su neveiklumu. Ir kai sakoma, kad moteris esanti linkusi į pasyvumą dėl savo moteriškų harmonų, žmonių galvojime tai tuoj pat pavirsta tvirtinimu, kad moteris esanti linkusi į neveiklumą. O tai — didžiausia klaida.

Iš tikrųjų gi, tikras pasyvumas, sako P. Daco, yra poilsio, laukimo, pažangios ir harmoningos įtampos būklė, kurioje kraunama energija tikslu kuriam reikalui ją panaudoti. Tuo būdu galima išvesti, kad jeigu moteris (lygiai kaip ir moteriškumas) yra linkusi į pasyvumą, ji yra linkusi į didelę vidinę jėgą. Tačiau būdas, kuriuo ji šią vidinę jėgą panaudoja, yra visai kitas dalykas.

Susumuodamas visa tai, P. Daco moteriškam ašigaliui (moteriškumui) priskiria visa kas mumyse yra poilsio, laukimo, nejudrumo, pasyvumo būklėje, kas yra galimybių ribose, kas sukaupia galimą energiją, paruošia bet kokią išorinę veiklą. Vyriškam ašigaliui (vyriškumui) priskiria visa kas mumyse yra judėjime, kas yra veiklu, kas yra veiklos būklėje, visa kas yra sukauptos energijos iškrovimas, kas bet kuriuo būdu išoriškai reiškiasi. Tuo būdu vienos ar kitos laikysenos persvara susidariusiose apystovose mus padarys moteriškai ar vyriškai besireiškiančius. Tuo pačiu metu neįmanoma būti pasyviu ir aktyviu, kaupti ir eikvoti energiją, būti poilsio ir judėjimo būklėje. Tą gyvenimo valandą mes esame reiškęsi ir buvę labiau moteriški nei vyriški, ar labiau vyriški nei moteriški. Visa tai galima pavaizduoti kad ir tokiu pavyzdžiu: 1. Miške tyko žvėris. Visi jo raumenys po truputį įsitempia. Jis ruošiasi veiksmui. Jis kaupia netik raumenų energiją, bet taip pat ir daugybę informacijų (vėjo kryptį ir greitį, grobio priartėjimą, apskaičiuoja reikiamą šuolį, įvertina nuotolį ir t.t.). Šis žvėris šią akimirką yra palinkęs į savo moterišką ašį. Jo laikysena yra moteriška (ji taip pat yra ir pasyvi). 2. Žvėris šoktelėjo. Sukauptoji energija persikeitė į judėjimą. Šią akimirką jis yra palinkęs į savo vyrišką ašigalį. Jo laikysena yra vyriška.

Kaip kiekviena gyva būtybė, moteris gali esamose aplinkybėse pasirinkti vieną iš dviejų laikysenų: 1. Sukaupti savo energiją. Tai bus jos moteriška laikysena. 2. Iškrauti savo energiją. Tai bus jos vyriška laikysena. Pas moteris tos dvi laikysenos pernelyg dažnai iškreipiamos. Moteriškumas suplakamas su silpnumu, priklausomybe, pasidavimu. Kai dėl jos vyriškumo — moteris nežino ką su juo daryti; dar gerai, jei jo nepanaudoja piktam.

Iš viso kas pasakyta, galima išvesti moteriškumo ypatybes. Be to, jį galima aptarti tuo, kuo jis nėra. Tikras moteriškumas nėra silpnybė, jis nėra bejėgiškumas. Moteriškumas savyje yra jėga. Jis sudaro asmenybės akumuliatorių. Moteriškumas, būdamas galingai pasyvus, automatiškai yra ramus. Jis yra susijęs su laiku. Ir štai kas svarbiausia: moteris negali turėti rimto vyriškumo, jeigu jos moteriškumas yra suiręs. Lygiai kaip menininkui neįmanoma sukurti vertingo veikalo teturint seklų įkvėpimą. Tai reiškia, kad moteris negali būti tikrai vyriška, jeigu ji nėra tikrai moteriška. Anot P. Daco, pasakymas, kad moteriškumas esąs logikšas ar nelogiškas, neturi prasmės.

MOTERIS GRAIKIJA 450 M. PR. K.

Moteriškumas pagauna, nelyginant antena. Ar antena yra logiška? Jis klausosi, jis priima "žinias". Bet jas priima visas kartu, sumaišytas, sujauktas, be jokios atrankos, visiškai abejingai. P. Daco pažymi, kad moteriškumas, esąs kiekvienoje moteryje (ir kiekviename vyre) nieko bendro neturi su logika. Moters vyriškoji dalis išreiškia logiškus samprotavimus, o jos moteriškoji dalis — niekad. Jeigu moteris puikiai supranta sveiką logiką, ji palieka nustebinta išimtinai abstrakčios logikos akivaizdoje. Ir štai kodėl: tiesiogiai susijusi su gyvenimu, ji nejaučia reikalo bėgti nuo būties pasigaunant žodžių, neturinčių nei šaknų, nei tikslo.

Vyriškumas savyje, anot P. Daco, esąs nedidelis dalykas. Jis tik išnaudoja anksčiau sukauptą energiją. Kiekvienas išsisakymas — kūno ar dvasios — tėra tik išdava. Paimta savyje, švino kulka yra niekis; jos veiksmingumas priklauso nuo užtaiso ir nuo parako kokybės bei ginklo tobulumo, ir nuo taiklios akies. Vyriškumas įvykdo ar padaro puikų ar prastą veikalą. Vyriškumas niekad nebūna genialus. Jis tėra tik paprastas moteriškumo (ar vidinio gyvenimo) darbininkas — vykdytojas. Yra daug moterų, sako P. Daco, kurios nesugebėdamos veikti ir kurti, yra įsitikinusios, kad jų vyriškumas esąs blogoje būklėje. Tai kartais teisinga. Tačiau dažniausia jų moteriškumas būna susmukęs ir kuris dabar nepateikia daugiau reikalingos energijos veiksmingai kūrybai. Vyriškumas sudaro galutinę stadiją, baigiamąją formą. Tai statula, kuri iškyla iš molio. Štai kodėl jis yra saugumas, kurio siekia moterys ir vyrai.

Jeigu mes kuriai moteriai ar vyrui pasakytume: "Tamstos talentas labai vyriškas", jie bus maloniai nuteikti. Tačiau jiems pasakius: "Jūsų idėjos ir jūsų talentas labai moteriški", jie pasišiaušt. Sakytume, kad tai nekultūringas reagavimas, nes moteriškumas buvo ir tebėra nesuprastas ir neįvertintas.

Yra aišku, kad asmenybės pastatas remiasi moteriškumo (pasiruošimo) prado stiprumu. Tuo gi tarpu daugumoje žmonių tas pradas nėra patvarus. Jų vidinis gyvenimas yra pasyvus. Sakoma, kad vyrai niekad nesupras moterų, tuo gi tarpu reikėtų sakyti, kad racionaliai negalima suprasti moteriškumo, jį tegalima įsijausti intuicija ir pojūčiais, bet niekad protu ir logika. Vyras niekad nesupras moters, jeigu jis nebus realizavęs savo paties moteriškumo. Taip pat ir moteris negalės suprasti vyro vyriškumo, ligi ji nebus įvykdžiusi savojo. Bet tai kelia vieną sunkenybę. Normalios moterys (kurių moteriškumas ir vyriškumas yra normalūs), sako P. Daco, sunkiai įstengia suprasti daugumą modernių vyrų, kurie atkakliai kovoja už abstrakčias idėjas, o ne už konkrečius žmogiškus žygius.

Moteriškumas yra jėga savyje. Tačiau ką gali moteris daryti, klausia P. Daco, jeigu jai rodomas atbulas vaizdas? Jeigu jai peršama ir parduodama daugybė apgailėtinų moteriškumų: moterys statulėlės, moterys savimeilės, moterys manekenai, žieduotos ir perukuotos, nublukusios marionetės, jaunos mergaitės, dulkėse velkančios savo nuobodulį, lygiai kaip ir savo kelnes? Žinant, kad jos teturi menką energiją, kaip jos gali patapti kūrybingom ir būti savistoviom ir neįžuliom?

Anot P. Daco, pasauliui sugrąžinti moteriškumą, reiškia jam sugrąžinti gilią, galingą išmintį, kuri pasireiškia humaniška ir sveiko proto veikla. Kai moteriškumas atgaus jam priderančią vietą, motinos tuo pačiu pataps pasaulio atrama, nes kiekviena vidinė jėga — kaip kiekvienas silpnumas — mergaitėje ar berniuke, tiesiogiai yra kilę iš motinos.

Daina Gelažiūtė-Kizlauskienė *Iliustracija*

KAZYS INČIŪRA

* * *

O vasara praeis . . . Melsvi varpeliai
Kalvų viršūnėj skambinę nuvys.
Tik nepraeis troškimai. Jie negali
Praeiti, ne! — Kaip mūsų ilgesys

Gyvent! Gyvent, kai upeliūkštis gurga,
Šuoliuodamas per akmenis vikriai,
Kai tartum taurę medis kelia spurgą,
Kai leipėja padangėj vyturiai —

Gyvent! Gyventi, kai kaitroj balandžiai
Turlens balutę, pešis dėl vandens,
Kai vasaros naktis sups varpą brandžią,
Miegos pakalnės, žvaigždės teplevens . . .

Bet ant kalvų varpeliai skambint liausis,
Žiema lediniam važyje atklys
Ir drobes laukuose išties balčiausias . . .
Kur prisiglaus benamis ilgesys?

IŠTRAUKA IŠ

KELIONĖS

Į ANAPUS ATLANTO

BAVARIJOS ALPĖSE

REGINA RASLAVIČIENĖ

Pirmą kartą po trisdešimt metų nusileidžiu Vokietijos žemėj, Frankfurte, kur turiu keturias valandas laiko.

Frankfurtas atrodo bespalvis ir supliuškęs, kaip perdurtas balionas. Gal todėl, kad lynoja. Vokiečiai padaro neigiamą įspūdį, užsidarę savyje, susiraukę ir atšiauriai nemalonūs svetimšalei, turinčiai amerikietišką pasą. Nors aerodromas didžiulis, kaip medūza išsiplėtęs keliomis kojomis į šalis, švarus ir tvarkingas, bet nejaukus. Jautiesi nesavo vietoj. Patogu tik, kad čia pat iš aerodromo yra traukinys į geležinkelio stotį, o iš ten jau gali judėti į bet kurią Vokietijos ar Europos dalį. Bet net konduktorius atrodo nedraugiškas, o ką jau bekalbėti apie priešais sėdintį vokietį, kuris dešimties minučių kelionei įsitaiso lyg pusei dienos ir užsirūko cigarą. Dūmai, žinoma, taip ir plaukia mano surauktos nosies link.

Pasisukinėjusi skersvėjuotoj geležinkelio stoty, pasižiūrėjus pro duris į aplinkinius namus ir viešbučius su seniai bematytais vokiškais užrašais, pasijuntu pasisotinus Vokietija.

Ispanija iš viršaus atrodo pilna pažadų. Susiraukšlėję kalnai, miestais aplipusios pakrantės ir miesteliai bei sodybos, lyg siūlais susimezgusios viena su kita. Drumzliname vandenyje tūno laivai lyg tarakonai, o mes sukamės ratu virš kalnų iki pagaliau atrandam pasislėpusią Malagą.

Sekmadienis. Taksiu važiuoju per šventadieniškai nusiteikusį miestą, rimtą, išdidų, kurio šaligatviais vaikšto parankėmis susikibusios vyresnio amžiaus poros. Vaikai tvarkingai aprengti paklusniai eina šalia tėvų ir tik nežymiai kumščiuojasi tarpusavyje.

Jau pavakarys. Pasidėjus viešbutyje lagaminą, einu į miestą apsidairyti. Siauros gatvelės, vežikai su skrybėlėtais arkliais, o kaikuriems vietoj skrybėlės lietsargis pritaisytas, ar tai dėl grožio, ar apsaugai nuo saulės, bet atrodo juokingai ir drauge spalvingai.

Prie bažnyčios žmonių kamšatis. Prasiskverbiu į vidų. Vestuvės. Prieš altorių jaunieji vestuviniais rūbais — balta suknelė ir juodas kostiumas, o šonuose, atsuktose į aslą kėdėse, sėdi visa giminė, lyg inspekcijai išsirikiavęs kariuomenės dalinys — rimta, tamsi ir nuobodžiaujanti. Linksmiau nusiteikę žiūrovai prie durų nekantriai laukia apeigų pabaigos.

Namai su balkonais, o langai pilni gėlių vazonėlių, net keliomis eilėmis sustatytų, kad net stiklo nematyti.

Vyresnės moterys apsirengusios juodai ar tamsiai, o vyrai su kaklaraiščiais. Jaunos poros susikabinusios, bet ir jos kažkaip rimtai, solidžiai nusiteikusios, lyg kalbėtų ne apie meilę, o apie ekonominę ar politinę pasaulio, ar gal tik Malagos padėtį.

Grįžus, viešbutį randu apgultą minios. Žmonės gatvėje, kieme ir salėje, kur visa eilė stalų, papuoštų gėlėmis ir pilnomis bonkomis.

— Kas čia? — klausiu patarnautojo.

Jis rodo į žiedą, nes angliškai beveik niekas nekalba. Ir čia vestuvės. Jaunosios tėvas laksto susirūpinęs ir velka naujus stalus į kiemą, kur kelneriai tiesia baltas staltieses ir stato pilnas bonkas. Pagaliau, atrodo, visi susėdę. Gitaros dirgina nervus ilgesingomis tango melodijomis, nuotaikingu ča-ča, o svečiai klega ir dairosi į kelnerius, kurie vis dar nieko neneša.

Nors aplinkui vestuvinis trukšmas, miegas lipdo akis ir, nelaukdama tolimesnių įvykių, einu poilsio. Apkurtinta virpančių gitarų garsų greitai užmiegu.

MALAGA

Pirmadienio rytas šiltas ir saulėtas. Mano viešbutis priemiesty, ant jūros kranto. Bet tik užlipus ant kalno matau drumzlinai blizgančią vandens platybę.

Vaikai, nešini portfeliais, eina į mokyklą, o moterys šluoja ir taip švarius šaligatvius. Susirinkusios kelios į krūvą, gagena kaip žąsys per visą gatvę, lyg aptardamos nakties nepaprastus sapnus, ar vakarykštį pasivaikščiojimą ramiomis Malagos gatvėmis.

Šį rytą judėjimas didesnis. Vos prasilenkia nediduičiai automobiliai, klak-klak-klakina pasagomis arkliai, traukdami fajetone sėdinčią su kaše ant kelių matroną, o ant šaligatvio nekantriai trepsi tėvas ir užvertęs galvą ragina ant balkono išbėgusius vaikus paskubėti, nes jis pavėluosiąs į darbą, o jie — į mokyklą. Ir čia kaikurie važinėja automobiliais, ne pėsti ar autobusais, vos apsukančiais stačiais kampai susikryžiavusias gatveles.

16-to šimtmečio katedra trokšta suspausta tarp siaurų gatvelių. Ji milžiniška. Aplink nedidelis sodelis. Gėlių lysvėse knisinėjasi daržininkai. Viduje ausis kurtina per ruporus perduodama vargonų muzika. Mišios lotyniškai. Keli žmonės sėdi ant eilėmis sustatytų kėdžių, kiti klūpo prie šalutinių altorių, kurie supa

visą didžiulę katedrą. Reikia remonto ir šviesos. Puikių freskų lubos, kolonos ir masyvios sienos nutrupėjusios, pilkos, šaltos, lyg persisunkusios inkvizicijos dvasia.

Lauke pasitinka saulė ir besišypsą, bet nieko nesuprantą ispanai. Klausiu, kur turistų įstaiga, o jie "si, si . . ." ir juokiasi linkčiodami. Pamatau užrašą "turistica". Gaunu Malagos žemėlapį ir kelias brošiūrėles ispanų kalba.

Ant šaligatvio lauko kavinė, priešais plati gatvė, o už jos parkas ir dangaus mėlynė, kurioje lyg atsispindi jūra.

Didžiulė palmių alėja, išgrįsta spalvotomis mozaikomis, veda kažkur į žalumą. Ant suolelių sėdi vyrai, moterys, o lygiagrečiose gatvėse, stovi vežikai su skrybėlėtais arkliais.

Šone kyla augštas kalnas, o ant jo griuvėsiai — Alcazaba, maurų rūmų likučiai. Visame Vidužemio jūros pakrašty pristatė jie tvirtovių, pilių ir neužmirštamai įamžino savo viešpatavimo laikotarpį.

Lipu stačiais laiptais, žvyru byrančiais takeliais, kurie sukasi tarp krūmų ir mūro sienų. Ant posūkio sėdi trys apdriskę vyrai ir įtartinai žiūri. Man jie dar įtartiniau atrodo ir, pritrūkus drąsos, dūlinu atgal.

Karšta. Už tvoros sodas. Čia vėsu, puikios gėlės, medžiai, fontaniukai gurgena srovele kažkur į pakalnę. Kitoj sodo pusėj archeologinis muziejus .Tai tų pačių maurų rūmų griuvėsių dalis, jau restauruota. Norint pamatyti civilizacijos apdailintą praeitį, prie vartų reikia užsimokėti.

Augšta, iškarpyta akmenų siena juosia visą kalną. Plytų ir akmens mozaikų takais kylu augštyn. Siauru, lyg rankovė grioveliu sruvena vanduo. Tai vienintelis judantis elementas be manęs. Vienišas kaip ir aš, jis gurguliuoja žemyn, o aš kapstausi į viršų.

Sienos apaugusios žalumynais ir žydinčiais vijokliais. Nedideliam kieme šulinys, iš kurio išlenda barzdota galva.

— Kas ten? — klausiu.

— Nieko, tik skylė, — atsako jaunas turistas.

Pačioj viršūnėj muziejus. Po stiklais moliniai puodai, iš šukių sulipdytos lėkštės ir mozaikos plokštės. Čia vėsu, lyg šaldomoj patalpoj. Prisistato prižiūrėtojas. Turistų šiuo metu maža, džiaugiasi mane pagavęs. Veda, aiškina, kur buvęs haremas, kur baseinas, kas iš romėnų, kas iš vėlesnių laikų. Didžiulė pėda mūro gabale iš III amž. su užrašu "Ex voto pro itu et reditu" ("nueiti ir sugrįžti"), rasta Larios gatvelėje, kuri yra siauriausia visoje Malagoje ir kurioje tikrai tokiom pėdom būtų per siaura apsisukti. Gal šalia visų kitų okupantų ir senovės milžinai čia kažkada gyveno. Mano vadovas kalba be pertraukos, o aš tik linkčioju, suprantu ar ne. Jis atrakina net didžiulę spyną ir laiptais veda kažkur siauru praėjimu. Nuo svaiginančiai augštos sienos matyti romėnų teatro griuvėsiai, kuriuose dabar vyksta restauraciniai darbai. Puikus vaizdas į tolumą. Vienoj pusėj uostas ir už jo vandens platybės, kitoj — tarp kalnų išsiskleidęs miestas su bokštais, raudonais stogais ir baltomis vilomis pašlaitėje.

Griuvėsiai visad traukia savo paslaptinga praeitimi, bet drauge baugina neišvengiamu faktu, kad laikas kada nors ir dabartį jai pavers.

Atsisveikinus su prižiūrėtoju grįžtu į gyvenimu virpantį miestą. "Anuška, počiekai," — girdžiu pažįstamus žodžius. Koks siauras pasaulis! Koks tautų mišinys kiekviename žingsnyje, kiekviename krašte! Ir nebesijaučiu svetima tarp svetimų, nes visa žemė tam pačiam žmogui priklauso.

VENECIJA KANALAS

Automobiliai sustatyti dviem eilėm, nes nėra jiems aikščių. Vos gali praeiti. Pro praviras duris sklinda visokie kvapai iš sūriu krautuvės. Visa gatvė jais atsiduoda. Europa . . . Tik Europoje taip kvepia. Ir prisimena seni laikai Lietuvoje — Kauno konkė, Šiauliuose vežikai ir skylėto šveicariško sūrio sumuštinis su arbata.

Deruosi su vienu vežiku. Pirštais rodo triženklį skaičių.

— Ne, — kratau galvą, — perdaug.

Atsiranda vertėjas. Girdi, prieš kalną, arklys pavargs.

— Aš pėsčia į tą kalną įlipau ir dar gyva, — pasipiktinu.

Nusileidžia. Pamažu klapsim per grindinį. Tūt-tūt, spaudžia gumini signalą vežikas, o aš sėdžiu fajetone ir jaučiuos lyg kitam pasauly, lyg ne šiam šimtmety, kuriame keturis ratus traukia motoras, o greičio minimumas 25 mylios per valandą. Mano arklio galvą puošia gėlių puokštė, o pakinktus — spalvoti kutai.

Iš viešbučio pasiimu lagaminą ir važiuojam į autobusų stotį.

Sudiev, Ispanija!

VAIKO AUKLĖJIMAS ŠEIMOJE

D. PETRUTYTĖ

Bendros pastabos apie vaikų miegą

Miegas yra visiems reikalingas ir būtinas, o jau ypatingai jis yra reikalingas mažiems vaikams. Tačiau daugeliui vaikų "eik gultų" skamba grėsmingai, kaip pabauda, nes tėvai, auklės ir bendrai, suaugusieji miegą piktnaudoja, guldydami vaiką, kada jis nėra mieguistas arba darydami viską, kad vaikas kuo ilgiau miegotų ir jų nekvaršintų.

Kol kūdikėlis mažas, kol jisai daug miega ir visai nejuda, jo aprūpinimas būtiniausiais dalykais eina gana sklandžiai. Jokių nesusipratimų, jokių rimtesnių sunkumų. Tačiau visai kitaip reikalai ima klostytis, kai tas ramusis sutvėrimėlis, tasai gerasis ir mielasis "angeliukas" ima pats judėti.

Pirmiau, kol dūdikėlis tebebuvo nejudrus, niekas net nepaglvojo izoliuoti vaiko taip, kad jis nieko negalėtų nei matyti, nei girdėti, nes akys ir ausys, (neskaitant lietimo, skonio ir uoslės), yra veikliausi organai, kurių pagalba bejėgis kūdikėlis kaupia savin įvairius aplinkos įspūdžius. Atvirkščiai, žinodami, kad kūdikėlyje, nuo pat jo atėjimo į pasaulį, veikia dvasinis gyvenimas, mes stengiamės sudaryti ko palankiausias sąlygas, kad mažutėlis įsisavintų ko daugiau įspūdžių, nes tai pagrindinis maistas besikuriančiai asmenybei.

Tačiau, kai vaikas paūgėja ir ima judėti, o vėliau — vaikštinėti bei bėginėti ir liesti bei čiupinėti daiktus, tai čia ir prasideda patys didžiausieji nesusipratimai, kartais virstą net tragedija, jei suaugėliai bent apgraibomis nėra susipažinę su mažojo vaiko psichologiniais bruožais ir aplinkos svarba besivystančiam dvasios gemalui.

Atvirai kalbant, nors mes ir labai mylime vaiką, bet jo judrumas ilgainiui pradeda mums įgristi, Mes, gal ir nesąmoningai, imame galvoti kaip nuo to įkyraus mažylio apsisaugoti, atseit, kaip jį padoriai izoliuoti, kad jis kiek mažiau maišytųsi mums po kojomis ir, svarbiausia, neliestų, nesuteptų, negadintų mūsų daiktų. Negerai, bet faktas, kad mes daiktus daugiau branginame ir labiau jais rūpinamės, negu augančio vaiko dvasios turtėjimu, kuris teįmanomas tik esant vaikui glaudžiame sąlytyje su gamta ir su aplinkos daiktais.

Gana keista, bet faktas, kad ieškojimas būdų kaip atokiau laikyti nuo mūsų ir nuo mūsų daiktų viskuo besidomintį mažylį yra susijęs su meile. Suaugėlis, kad ir bandydamas atsikratyti vaiko, gana stipriai jaučia, jog vaiko artumas, (šalia nepatogumų), jam teikia didžiausią džiaugsmą bei malonumą. Tų jausmų veikiamas, suaugėlis atlyžta ir yra pasiryžęs aukotis, iki visiško atsidavimo šiam mielam sutvėrimėliui. Taip ir pinasi suaugėlio sąmonėje vienas kitam prieštaringi meilės, pasiaukojimo ir gynimosi jausmai, bandydami vienas kitą nustelbti.

Šitoje keistoje būsenoje nesunkiai galima įžvelgti dvi psichologines skirtybes tarp vaiko ir suaugusiojo, kuris jau yra užbaigęs dvasinės plėtros ir fizinio augimo ciklą, o vaikas yra kaip tik pačiame plėtros įkarštyje. Tos skirtybės yra tokios didelės, jog tų dviejų būtybių bendras sugyvenimas yra beveik neįmanomas, jei suaugėlis nesiryžta susiprasti ir padaryti tam tikrų nuolaidų savo laisvės sąskaiton.

Sunkiausiai sprendžiama problema — kokios aplinkos yra reikalingas mažasis vaikas ir kaip jis turėtų būti traktuojamas siaurame šeimos ratelyje? Paprastai suaugėlis reikalauja iš vaiko besąlyginio pasidavimo jo valiai ir jo nurodymams, laikydamas save vieninteliu, neklaidingu padėties viešpačiu santykyje su vaiku. Vaikas nėra nesąmoningas ar neprotingas, tik jo protinės galios ir socialiniai jausmai tebėra neišsivystę arba tiksliau sakant vystymosi stadijoje. Dėl tos priežasties mažas vaikas yra laikomas kvailiuku ir egoistu, kurį suaugėlis privaląs išmokyti galvoti ir apkarpyti egoizmo daigus. Dėl tų neišmintingų veiksmų dažnai užverda arši kova, nes vaikas, vidinio impulso stumiamas, visa savo esybe bando nugalėti kliūtis, trukdančias jo normalią plėtrą, kuri teįmanoma tik per judesį. Taip ir susikryžiuoja šių dviejų artimų būtybių interesai. Prigimtis verčia vaiką judėti, o suaugusis bando nuo to judrumo gintis. Visa nelaimė, kad mes nesijaučiame esą kalti, o labai tvirtai tikime, jog viską, ką mes darome vaikui, darome iš meilės ir jo labui.

Pvz., mes laikome būtina savo pareiga išmokyti vaiką gerų įpročių, o iš tikrųjų bandome apginti savo brangią nuosavybę nuo mažojo nenuoramos, kuris neatlaidžiai viską tyrinėja savo nemikliomis rankutėmis, visai nebodamas jam duotų nurodymų bei griežtų įsakymų: "Nusiraminti ir nieko neliesti."

Pagaliau išsigandę vaiko judrumo bei nepailstamos energijos ir nerasdami būdų kaip jį padoriai sutvarkyti, nutariame "vardan geros sveikatos" kuo ilgiausiai vaiką migdyti.

Neturtingojo luomo motinos vaiko judrumo problemą bando išspręsti apibardamos ar net "apkuldamos" mažąjį nenuoramą arba išstumdamos jį laukan. Vėliau savo kaltę bando atpirkti stipriais glamonėjimais ir nesuskaitomais bučiniais.

Atvirai kalbant, augštesnio luomo motinos yra labiau linkusios, (už žemesnio luomo motinas), atsipalaiduoti nuo savo vaikų. Jos lengvai patiki savo vaikus auklei, močiutei ar šiaip prižiūrėtojai. Pastarosios savo ruožtu, nenorėdamos perdaug pavargti, daro viską, kad tik vaikas kuo ilgiausiai miegotų ar ramiai gulėtų. Kokia skaudi gyvenimo ironija! Kūdikėlis, pajutęs nuostabią galią, neseniai buvusiame bejėgyje kūnelyje, yra pagautas nepaprasto, mums nesuprantamo džiaugsmo, kad gali valingai naudoti savo kūno sąnarius. Naudodamasis ta brangia dovana, entuziastingai jis ima judėti iš vietos į vietą, liesdamas pirmiau jam nepasiekiamus daiktus, bet neilgai trukus jo džiaugsmas virsta ašaromis, nes jis yra verčiamas nejudėti, būti pasyviu ir miegoti, kai jis yra budrus ir pilnas gyvybės. Neveiklumas vaiką dvasiškai žudo. Todėl ir prasideda žūtbūtinė kova tarp suaugusio — vaiko veiklumo slopintojo — ir vaiko visomis išgalėmis, besiveržiančio į gyvenimą, į savo dvasios turtinimą, į savo kūno sąnarių įdvasinimą ir jų pajungimą protui per nenuilstamą ir prasmingą veiklumą.

Tokia jau yra suaugusiojo žmogaus prigimtis, kad jis bando gintis nuo pasikėsintojų į jo nuosavybę, į jo asmenišką laisvę. Tatai gana ryškiai atsispindi mūsų santykiuose su mažaisiais, kur apsigynimo instinktas užgožia net meilės jausmus. Marija Montessori mano, kad "šaknys šito keisto reiškinio glūdi giliai žmogaus pasąmonėje". Tačiau nežiūrint kaip stipriai suaugu-

DIENĄ, PRIEŠ IŠVAŽIUOJANT ATOSTOGŲ

DANGUOLĖ SADŪNAITĖ

S. KVIETIENĖ TĖVIŠKĖ

MAMOS BALSO augšti tonai pasigirsta virtuvėje.
Išsibudiname.
Langinės atsidaro į šviesą.

Rytoj: rytoj!
išvažiuosime atostogų.
Tos atostogos tai kaip vaivorykštė mūsų horizonte.
(Bet vakar lietus lijo taip smarkiai!
Atrodė, jis nuplaus visą dieną iš po mūsų kojų . . .)

*
*
*

DANGUS šį rytą nulinkęs žolėn.
Jis toks artimas mums.
Jis pažįsta kiekvieną mūsų pusseserę.
Jis pažįsta kiekvieną mūsų tetą.

Jis kaip šiek tiek kreivai pastatyta, apiblukusi —
mėlyna šeimos palapinė — —
Jis žino kas dedasi mūsų gyvenimuose ir širdyse . . .

*
*
*

UŽ LANGO, gėlės apsunkusios nuo spalvų.
Mes jaučiame jų svorį.
Ir medžiai barsto aplink save šviesą —
ir palaiminimus . . .

*
*
*

RYTOJ, išvažiuosime atostogų.
Bet šiandien, tėtės viršininkas —
(švedų kilmės žmogus),
švenčia gimtadienį.

Švedai švenčia gimtadienius;
mes, vardadienius.
Po pietų Mama važiuos į miestą;
juodu abu yra pakviesti į gimtadienio vaišes.

*
*
*

PO PUSRYČIŲ mūsų laukia svarbus uždavinys.
Mes padėsime Mamai išsirinkti tinkamus rūbus
svečiavimuisi.

(Mama iš patyrimo žino,
jog jeigu mes esame jos išvaizda labai patenkinti —
tai jau negerai!
Ji yra persipuošusi.)

NIEKO NELAUKDAMI, įbėgame į svečių kambarį,
į salioną.
Čia geltonos blizgančios grindys.
Juodas pianinas — —
Gėlių vazonai languose.

Ir spinta:
nuošaliame kampe prie durų.
(Jai nebuvo vietos kitur.)
Abiejų mūsų tėvų rūbų spinta.

*
*
*

Tėveliui skirta pusė:
blanki, neįdomi.
Mamos pusėj — tai jau visai kas kita.
Kiek čia paslapčių.
Kiek gyvumo.

Mūsų maži pirštai pasimeta tarp daugelio suknelių
klosčių . . .

"Išimkime jos sidabrinę lapę.
Arba tą didelę lapės kailio apykaklę", sako Reda.

---

sieji bando prislopinti vaikų veiklumą, jiems tai nepasiseka, nes vaikų gyvastingumas, pasirodo, yra nepalaužiamas, tik jis kartais iškrypsta iš normalių vėžių. Vaikai nesąmoningai, bet kietai kovoja, nes jų kova yra gyvybinė kova.

Šitas nesusipratimas, šita keista kova pamažu švelnėja, kai tėvai ir kiti suaugusieji vis labiau ima gilintis į kūdikystės ir vaikystės paslaptis, bandydami pažinti natūraliuosius žmogaus vystymosi dėsnius.

S. K'/IETIENĖ

* * *

Tie du daiktai yra užšaldyti vasarai —
pačioj tolimiausioj spintos gilumoj.

Pamirštame,
jog Mama vargiai norės jais pasipuošti —
rugpjūčio mėnesio vidury.

*
*
*

KOKS NETURTINGAS mūsų gyvenimas būtų,
pagalvoju sau —
(vadovaudamasi devynerių metų išmintimi . . .)
jeigu Mama neturėtų šių glostomų lapių;
ir šitų šnarančių medžiagų — —
Galbūt, ši šviesaus javo geltonumo suknelė pritiktų jai
šiandien?
(Aptaškyta aguonomis.)
Kuri prabėga pro mūsų pirštus kaip vanduo . . .
"Arba ši?" sako Reda — ir ištraukia iš spintos
iškilmingai atrodančią juodą suknelę,
su rupiu, nelygiu audimu . . .
Ir greitai ją prideda prie veido, prie lūpų . . .

O GALBŪT šita?
(su smulkiais papuošimais) — —
Ryškaus, rugiagėlių spalvos mėlynumo,
kurios prisilietimas prie veido yra kaip vėsus
pabučiavimas.
Mano mintys šokinėja nuo vienos suknelės prie kitos —
kaip prastai vairuojamas automobilis . . .

*
*
*

JAU PRIEŠ VAKARIENĘ mes sėdėjome,
ilgoje žolėje prie geležinkelio —
plaunami ramunių srovės:
ir laukėme jų sugrįžtant.

Marytė buvo uždegusi lempą kambaryje,
kai jie įėjo pro duris — —

Tėvas peržengia slenkstį susigėdęs . . .

(Mat jis šiek tiek nulinksmintas . . .)
Jo akys droviai nuleistos žemyn — —
Mes visi kartu su juo susigėdę.
(Nors nenulinksminti.)
Visi nuleidžiame akis žemyn — —

*
*
*

BET VĖLIAU padėtis atsitaiso.
Susėdame verandoje.

Geriame arbatą su uogiene, vakaro prietemoje:
iš augštų, tiesių stiklinių . . .

Tėvas rūko.
Teta Veronika, Mama ir Marytė aptaria rytdienos
darbus, prieš išsiruošiant kelionei.

MES NORĖTUMĖM sėdėti čia visą naktį —
klausytis šnekų . . .
Bet šiluma, ir avietinės uogienės malonumai,
kartu su miegu nugali mus.
Netrukus, saulės įdegintos rankos perkelia mus į lovą.

* * * KOMPOZICIJA

LIETUVIŲ GYVENIMAS BRAZILIJOJE

A. SAULAITIS, SJ

M. B. STANKŪNIENĖ IŠ "GĖLIŲ CIKLO"

Ne visur šešiasdešimtyje Brazilijos vietovių tenka iš arčiau pamatyti lietuvių ir lietuvių kilmės šeimų gyvenimą, bet gal bus įdomu "Moters" skaitytojoms bent akimi permesti kaikuriuos įspūdžius iš krašto, kuris daugeliui nepažįstamas, ir iš šeimų, kurios lietuviams mielos .

Jeigu iš lietuviškoje veikloje dalyvaujančio jaunimo ir vaikų vos trečdalis susikalba lietuviškai, tai toliau nuo lietuviško judėjimo gyvenančių tarpe ne tik kalba, bet ir lietuviški papročiai yra išblukę braziliškoje saulėje. Dažnai savęs klausi: "Tad kas liko iš mūsų tautos per šimtmečius sukrautų kultūros ir vertybių lobio trečios-ketvirtos kartos lietuvių gyvenime?" Apie šias užsilikusias lietuviškos šeimos vertybes ir noriu trumpai parašyti. Parašyti apie tai, ką pats gyvenimas rodo apie lietuvių gyvenimą pietietiškoje ir gerokai skirtingoje kultūrinėje bei socialinėje aplinkoje.

Kartą misijonierius a.a. kun. Jonas Bružikas svarbiu reikalu lankėsi lietuviams draugiško kitataučio namuose. "Prašom atsisėsti ir palaukti, kol mes pavalgysime", nemirkčiodamas pasiūlo šeimininkas. Lietuvių kilmės šeimose tokio "vaišingumo" nėra. Kartą jaunas trečios kartos vyras tyliai atsiprašė už savo žmoną sakydamas: "Dar gerai neišmoko lietuviško papročio svečią pavaišinti", o kitoje šeimoje skirtingos kilmės moteris šypsodamosi prasitaria: "Jau mane vyras išmokė, kad atėjus lietuviui, jį reikia pavaišinti". Kur motina ar senelė lietuvė, aišku, apie mūsų žmonių būdingą vaišingumą nėra ko klausti: šeimas po šeimų keletą mėnesių prieš Kalėdas lankydamas nė nesvajok numesti svorio.

Rečiau lankomoje ar nepažįstamoje vietoje jieškodamas lietuvių gyvenamų namų kartais turi būti detektyvu, nes kartotekoje antrašai pasensta, o gatviu numeriai keičiasi arba sumaišyti. Žiūrėdamas išilgai gatvės iš karto beveik neklysdamas atrandi lietuvių namus, nes kiemelis prisodintas rūpestingai prižiūrimų gėlių. Augintų ir rūtų, jeigu Brazilijoje rūtos nebūtų pusiau afrikietiškos spiritistų tikybos ženklu. Iš viso, gamtos meilė — tiek gamtos vaizdų, tiek gėlių ar medelių, ar gyvulėlių — labai giliai įsišaknijusi ir perduodama iš kartos į kartą.

Visur lietuviai darbštūs. Tai gerai žinoma ,nereikia ir pavyzdžių. Kai vienas darbas-darbelis pasibaigia, jieško kito, o darbovietėje lietuviai patikimi darbininkai. Todėl daugelis šeimų Brazilijoje turi nuosavus namus, net ekonominės krizės metu pastatytus.

Sakyčiau, kad lietuvių šeimose proporcingai daugiau pasitaiko į meną ar muziką linkusių asmenų, negu kituose. Net ir savamoksliai tapytojai, puodžiai, siuvinėtojos gali parodyti gražių darbelių. Mažai kas moka austi arba pjaustinėti dievukus ar kryžius, tik senukai tebemoka puošti margučius, bet ta meniška gyslelė pasireiškia daugelyje šeimų. Reikia "sau po nosia" nusišypsoti, kai braziliškoje aplinkoje, beveik afrikietiškai mėgstančioje labai skirtingas ir aštrias spalvas, pamatai aliejinį ar vandens dažų paveikslą čiurlioniškų spalvų derinių, taip artimu lietuvių liaudies menui.

Lietuviškas vertybes išlaikyti padeda ir kaimiška Brozilijos aplinka bei kultūra, technikos amžiaus dar mažai paliesta net ir milijoniniuose miestuose, kurių sritys ar kaimynystės (vadinami "bairais") praktiškai yra kaimai. Jei daugiau supramonėjusiuose kraštuose lietuviams sunkiau išlaikyti paprastas žmogiškas vertybes, pasaulėžiūrą, tai tokiame krašte kaip Brazilija tai yra lengviau. Pažiūra į ligą, mirtį, senatvę, žmonių santykius ir bėdas, yra kaimietiška, paprasta. Nors laidotuvių, pavyzdžiui, papročiai skirtingi, visvien sunku įsivaizduoti JAV-se lietuvę, kuri praėjus penkeriems metams ramiai kapuose sudėtų savo giminės kaulus mažon dėžutėn, arba kuri apie mirtį kalbėtų natūraliai, lyg apie pažįstamą būtybę, o ne baime apgaubtą antiseptiško pasaulio bauba.

Vienas ryškus skirtumas, man atrodo, pasireiškia moters socialinėje padėtyje. Šalia mūsų klebonijos, kuri yra paprastas dviejų augštų namas, beveik sulydytas su kaimynais nuošalioje gatvėje, pailgame sklype yra keli namelai. Po ketverių metų dar negaliu pasakyti, kiek čia gyvena šeimų. Daug vyrų neleidžia žmonoms išmokti automobilį vairuoti, nes tai būtų tam tikras moters išlaisvinimas ir "pažeistų" jo vyriškumą. Kartą labai neturtingą vietinę šeimą drabužiais sušelpęs kun. Juozas Šeškevičius kone prarado gyvybę, kai įsiutęs vyras užrėkė, "Manai, kad negaliu savo šeimos aprūpinti?"

Mišriose vedybose lietuviškai išauklėta moteris kartais turi tapti ne europietiška, bet pietietiška, lotyniška žmona, turinčia, gal kiek perdedant, tiek teisių, kiek viduramžių bajorų žmonos. Viena labai maloni jauna motina pasakoja, kaip malonu jai iš namų pas gimines išeiti, kur gali paragauti raugintų agurkų, o dar svarbiau — išreikšti savo nuomonę ir pasikalbėti kaip žmogus su žmogum. Žinoma, didmiesčio gyvenimas senoviską ir neteisingą santvarką pamažu keičia ir vietinių šeimose.

Kartą padėdamas ruošti metinę pabaltiečių parodą nuėjau pas jau pasižymėjusią dailininkę. Sutikusi mane prie mūro vartų (pagal įstatymą, gal kilusį iš viduramžio "feodalų", visi namai turi būti aptverti tvora ar mūrais) sako: "Mano motinos nėra namie". Susimaišęs paklausiau: "Ar Jūsų motina menininkė? Aš maniau, kad Jūs". Tik vėliau prisiminiau, kad krašte skaitoma nepadoru net jeigu vyro brolis ateitų į namus ir rastų tik žmoną namie. Kiek žinau, lietuviams toks klausimas net į galvą neateitų.

Kita neigiama aplinkybė, kuriai ne

visi atsispiria, yra individualumas, pačių brazilų pastebimas. Televizijoje, scenoje ar šventėje beveik nematysi didesnių vienetų — choro, tautinių šokių grupės: tai nesuprantami "sutvėrimai". Viena lietuvio žmona latvė, gyvenanti beveik šimtametėje latvių ūkių kolonijoje, pastebėjo, kad brazilai nepažįsta tokių vienetų, kurie daugumai europiečių suprantamas ir puoselėtinas dalykas. Todėl kartais sunku sudaryti ir išlaikyti lietuviškus meno ar kitus vienetus, nes pati aplinka traukia žmones ir šeimas į save, o ne į bendruomenę ar visuomenę.

Tokias nuotaikas patvitrina ligi paskutinių laikų išlikusi krašto sistema, kurioje visi nuosprendžiai daromi "ponų", "valstietis" teturi dirbti savo darbą ir rūpintis savo reikalais. Jeigu europiečiai, ypatingai amerikiečiai, mėgsta išreikšti savo nuomonę, atsakyti į anketas, tai lotynai, arba bent brazilai, tokios iniciatyvos nerodo. Manau, kad toks pasidavimas likimui nėra svetimas ir mūsų tautoje atsiradusiai pažiūrai į likimą (pavyzdžiui, kaip jį vaizduoja Ieva Simonaitytė "Aukštujų Šimonių likime").

Todėl lietuvių kalbos, kartais ir tikėjimo bei papročių srityje senelis ar senelė, beveik šalin žiūrėdami, pastebi, "taip jau yra", lyg neturėdami jėgos pasipriešinti bent toms nutautėjimo apraiškoms, kurios lengviau išvengiamos, apeinamos ir nugalimos. Bet ir tai, gal jau griežtesnėmis senoviško kunigo akimis, pastebi tam tikrą sąžinės nerimą lietuviškos kultūros reikalu: žmogaus sąžinę vis dėlto kažkas graužia, nors jo žodžiai apie vaikų-vaikaičių atsiskyrimą nuo lietuviškos dvasios teisina pasaldinti žodžiai. Braziliška fatalistinė galvosena vis dėlto neįkandama lietuviškose sąlygose subrendusiam žmogui, nors ji ir patogesnė.

Bet prie šių žodžių apie tam tikrą pasivedimą likimui reikėtų pridėti žodelį apie kantrumą, kantrybę. Tai vienas labai būdingas bruožas, kuris nenutraukiamai perduodamas trečiai-ketvirtai kartai. Iš vienos pusės, tai lietuviškas užsispyrimas, artimesnis gal, tuo pagarsėjusiems, žemaičiams, bet kartu ir darbštumo pasėka. Labai daug kartų, kone kiekvienoje šeimoje, teko matyti didžios, gilios, viltingos ir tikinčios kantrybės apraiškų, kurios "viršija normą", kaip sakytų modernus žmogus. Kantrybė, kuri tikėjimo akimis mato šviesesnius pragiedrulius ir labai sunkiose sąlygose. Pavyzdėlį paliksim skyriui apie šeimų senelius.

Dar prie dorybių, kurios skirtingoje aplinkoje kyšo, kaip gražios ylos iš maišo, reikia priskaityti teisingumą. Jau visi žino anekdotą apie žemaitį, kuris nutarė apgauti Lietuvos geležinkelius ir, nusipirkęs bilietą iš Šiaulių į Vilnių, išlipo Kaune, kol, jo manymu, geleinkelio tarnautojai manė jį važiuosiant toliau. Maždaug tiek pat kitus "apstatyti" moka ir lietuvis. Vienas gerokai praturtėjęs vidutinio amžiaus lietuvis, galįs dar daugiau prasimušti apsimdamas didesnius darbus, pareiškė: "Ne, to darbo neapsiimsiu, nes negaliu pats asmeniškai jo kokybės prižiūrėti". Kiek teko sutikti lietuvių amatininkų: stalių, siuvėjų, batsiuvių, mūrininkų — visų darbas atliktas labai kruopščiai. Kitas smarkiai protestuodamas skundėsi, kad ant jo šaulio pažymėjimo užrašyta "leitenantas", kai jis tokiu visai nebuvo.

Jeigu reikėtų išskirti tris ypatybes, kurias šių eilučių autorius sutinka šeimose ir mano esančias būdingomis lietuviams, tai yra šios: veržlumas į mokslą, nuoširdi rūpestinga tarnyba artimui, prisirišimas prie šeimos.

Gal veržliausi mokytis Brazilijoje yra japonai, kurių palikuonys siekia beveik milijoną. Negaliu pasakyti, ar jų motyvai yra geresnis gyvenimas ar ne. Bet lietuvių tarpe stipriai jaučiamas polinkis siekti mokslo dėl jo paties, panašiai, kaip dirbti dėl to, kad dirbti gera. Neklysime manydami, kad mokslo šviesos siekimas yra mūsų tautinio atgimimo laikotarpyje rašytojų, šviesuolių ir knygnešių nuopelnas, pasireiškiąs visur, kur lietuviai gyvena. Stumte stumia į mokslą savo vaikus ir sunkiose sąlygose gyvena. Gi Lietuvos valdžia, pamačiusi, koks tragiškas 1926-1930 metais buvo Brazilijoje valdiškų mokyklų trūkumas, pastatė penkias ir dar numatė šeštą mokyklą, kurioje lietuvių vaikai galėtų siekti ne tik lietuviško, bet ir bendro išsilavinimo.

Iš labai sunkių ūkinių sąlygų kildami, daugiausia mažažemių, kumečių ir miestelėnų kilmės lietuviai Brazilijoje per mažiau kaip dvi kartas išsikovojo didžiausią būrį universitetus baigusio jaunimo, ir tai krašte, kuriame tik paskutiniu metu atsirado daugiau vietų fakultetuose ir į kuriuos labai sunku pakliūti, nes reikalinga laikyti konkursinius egzaminus ir kartu užsidirbti duoną.

Kaip buvo jau minėta, brazilų šeima, jeigu tokią galima išskirti nuo visų šeimų kilusių iš europiečių imigrantų, yra uždara. Aiškumo dėlei sakytume, kad brazilų šeima yra užsidariusi, o lietuvių šeima yra intensyvi. Tas pasišventimas šeimai matomas ir vaikuose, kurie, išėję mokslą ir galį 'pabėgti" iš vargingesnės aplinkos, lieka namuose su tėvais, lyg nepastebėdami televizijos arba jau atsirandančios augštesnės klasės vylių. Šeimos darnumas išlaikė ir išlaikys lietuvišką dvasią Lietuvoje ir išeivijoje.

Trečioji pagrindinė dorybė, jeigu taip galima išskreikšti, yra rūpestis artimu. Šio straipsnio pradžioje buvo paminėti keli atvejai.

Viena jauna šeimos motina net nuo vyro slepia, kiek ji jam į darbą išėjus aplanko ligonių, juos apiprausia ar įleidžia adatą. Kita ne tik prieš Kalėdas, bet ir šiaip sudeda vaikų peraugtus drabužėlius neturtingiesiems šelpti. Ir mažus išteklius turėdami, lietuviai neatsisako kitiems padėti, arba atsisakančių ir savo reikalais tesirūpinančių labai mažai. Kitą šeimą kuklių parapijos ir Brazilijos LB šalpos fondo ištekliu kas mėnesį remiame, kad vyresnioji duktė galėtų eiti sekretorės mokslą. Kartą prie vartų prieina jau pagyvenusi motina, nešina kūdikiu: "Tai vienos jaunos moters vaikas, mirusios provincijoje, kur gyvena mūsų giminės. Paėmiau auginti". O jos pačios namas nebaigtas taisyti, vyras labai sunkiai dirba ir patys turi savo keturis vaikus.

Baigdamas turėčiau pridėti keletą žodžių apie lietuviškų šeimų senelius. Pagal statistiką, 48 nuošimčiai lietuvių kilmės šeimų (1970 metais) turėjo kartu gyvenantį senelį, senelę ar abu. Gal tai daugiau šio krašto sąlygos, dar nepaveiktos skubesnio ir kitokio "modernaus" gyvenimo. Tokiu būdu ir šeimos vienetas paprastai turi penkis asmenis.

Vienas dalykas yra seneliai, kurie tik žiūri, kaip anūkėlius lepinti, kitas, tai pasišventimas šeimai, reikalaujas didžių pastangų ir aukos artėjančioj ar gilėjančioj senatvėj. Tik pažiūrėk į senelės akis, į senelio jau drebančias rankas. Du maži pavyzdėliai.

Seneliai, labai šviesūs, malonūs lietuviai, gražiai išsiuntė savo kelis vaikus į gyvenimą, pasiliko sau nelabai erdvų namelį, tikėjosi ramiai kartu praleisti senatvę, džiaugdamiesi gražiais, mikliais vaikaičiais. Vieną gražią dieną žentas grįžta pietų ir sako savo žmonai: "Po pietų sudėk man mano daiktus, aš suradau kitą ir turiu jau kitus namus". Kiek vėliau paaiškėjo kad mažamečių motina serga palaipsniui silpninančia liga. Nebeatsiunčia vaikų tėvas lėšų, senelių pensija neperdidelė. Reikia žiūrėti, klijuoti, pridurti, verstis kaip įmanoma, o ypač senelė, tokia lietuviška, kad pas ją jautiesi, kaip namie, drąsiai ir giliai tikėdama kovoja toliau.

Kitoje šeimoje atvirkščiai — liko vaikučiai su kitataute motina, o lietuviai seneliai anūkėlius globoja visa širdimi, "Juk jie irgi yra lietuviukai", sako senelis.

Tas skirtingame krašte augančių vaikų ryšys su seneliais yra kartu ryšys su visu pasakų ir ilgo gyvenimo įspūdžių pasauliu, kaip visiems mums. Ir ypatingas ryšys su Lietuva ir lietuvių tauta. Amžiui ir ligai nepasiduodąs senelis ne be pagrindo didžiuojasi dukraičiais. Prie vakarienės, pamerkdamas svečiui, klausinėja apie Vytautą, Gediminą, apie Lietuvos medžius, gėles ir uogas. Maži vaikučiai išpūtę akis, beveik į lėkštę alkūnes įrėmę, klausosi tų paprasto žmogaus suromantintų žodelių apie savąjį kraštą, o paskui, iš svečio gavę dovanėlę, skautiškos stovyklos JAV-se ar Kanadoje užsilikusį ženklelį su trispalve ar kitu lietuvišku ženkleliu, vaikštinėja po kiemą, gatvę ir draugų tarpe, rodydami, kad jie yra lietuvių kilmės.

Iš visų lietuviškų papročių gal ilgiausiai užsilaiko Kūčios, ypatingai ten, kur yra seneliai arba kitur, kur lietuvis kunigas namus beveik kasmet aplanko. Kitos šeimos kalėdaičius — paplotėlius gauna net paštu iš Kanados ar JAV ar iš Lietuvos.

Nors yra šeimų, gal miestuose koks vienas nuošimtis ar du, kurios iš savos tikybos perėjo į "naujoviškesnę" arba į viena dviejų pagrindinių pusiau afrikietiškų tikybų, dauguma tvirtai laikosi savosios, ar tai būtų katalikiškoji, ar evangelikų tikyba. "Kaip jau mūsų tėvai tikėjo, ir kaip mes užaugom, taip ir liksim", dažnai pasisako atsakę prie vartų prieinantiems sektantams. Daug kur lietuviai padėjo statyti vietines bažnyčias kaip ir kituose kraštuose, remia ir lietuvių, ir vietinę parapiją nesigailėdami, gal didesniu nuošimčiu dalyvauja pamaldose ir šventėse. Bet tai jau vėl atskiras klausimas, kuris viename straipsnelyje taip lengvai netelpa.

NAUJA DOVANA MŪSŲ VAIKAMS

M. G. SLAVĖNIENĖ

Trumpai prieš Kalėdas Lietuvių Bendruomenės Švietimo Tarybos pastangomis lietuviškoje knygų rinkoje pasirodė nauja reto įdomumo vaikų knyga pavadinta MANO ŽODYNAS ir pritaikyta lietuvių kalbai pagal Richard Scarry angliską knygą BEST WORD BOOK EVER. Kiekviena motina, kuri domisi vaikų literatūra ir rūpinasi savo vaikų skaitymo kokybe yra be abejo susipažinusi su Richard Scarry knygomis, kurios knygų krautuvėse ir knygynuose tuojau patraukia dėmesį savo dideliu vienodu formatu, spalvingais kietais viršeliais, ir daugybe nepaprastai linksmų iliustracijų. Kadangi šios knygos vaikų tarpe yra susilaukusios ypatingo pasisekimo, jos yra išleidžiamos vis naujais tiražais ir papildomos naujais leidiniais. Šiuo metu jų jau yra visa serija pvz. WHAT DO PEOPLE DO ALL DAY, GREAT BIG SCHOOL HOUSE, GREAT BIG MYSTERY BOOK, FUNNIEST STORY BOOK EVER ir pan. Daug šių knygų jau yra išversta į kitas kalbas. Pagrindinė ir berods pirmoji šios serijos knyga ir yra BEST WORD BOOK EVER, išleista Amerikoje pirmą kartą 1963 metais; 1971 metais ši knyga jau buvo vienuolika kartų naujai perspausdinta! Šią knygą dabar turime ir lietuviškame vertime.

Visi tėvai, kurie stengiasi išmokyti savo vaikus skaityti lietuviškai arba bent pripratinti prie lietuviškos knygos, jau žino iš asmeniško patyrimo, kad tai nėra lengvas dalykas. Pasirinkimas lietuviškų vaikų knygų, ypač priešmokyklinio amžaius vaikams, yra labai mažas, o tos, kurias turime, nepasižymi ypatingu patrauklumu ir toli gražu negali konkuruoti su amerikoniškomis, nei turinio, nei iliustracijų atžvilgiu. Amerikoje vaikų literatūrai yra skiriamas ypatingas dėmesys ir beveik visos didžiosios knygų leidyklos turi specialius skyrius, kuriuose dirba įgudę vaikų literatūros specialistai — rašytojai bei iliustratoriai — kurių užduotis yra atrinkti ar paruošti vaikų skoniui tinkamas ir patraukliais knygas. Ypatingas dėmesys yra skiriamas iliustracijom, nes priešmokyklinio amžiaus vaikai, o dažnai ir vyresni, savo knygas pamėgsta ne tiek dėl turinio, kiek dėl iliustracijų. Ne vienas geras dailininkas yra padaręs sekmingą karjerą kaip vaikų knygų iliustratorius, o ypatingai pavykusios knygos yra neretai tos, kur iliustratorius taip pat yra ir knygos autorius, kaip pvz. William Steig ir tas pats Richard Scarry. Knygos, kurios vaikų tarpe susilaukė ypatingo pasisekimo, pasižymi lengvu, bet patraukliu tekstu, dideliu šriftu ir gausiom turini papildančiom ar išryškinančiom iliustracijom. Šitam sąraše galima paminėti prieš keletą metų Čikagoj išleistą PUPOS PASAKĄ, kuri gana gerai išpildo viršui minėtus reikalavimus.

Mūsų lietuviškos knygos į šį aspektą bendrai atkreipia gana mažai dėmesio, ir iš to taško žiūrint dar yra gana atsilikusios. Iliustracijos neretai neatitinka vaikų mentalitetui arba yra perdaug "vaikiškos"; dažnai jos nelabai derinasi su turiniu. Turinys rodo tendenciją būti persunkus, t.y. apkrautas žodžiais ir išsireiškimais, kurių vaikai nesupranta ar nenori suprasti, arba yra bendrai neįdomus, t.y. nepajėgia pagauti vaiko vaizduotės arba neturi tikro ryšio su tikrove. Dėl šių visų trūkumų vaikai lietuviškas knygas skaito beveik per prievartą, o vieną kartą paskaitę, dažnai knygos daugiau ir į rankas nebeima.

Nors vėlesnės Richard Scarry knygos yra savo rūšies nuotykių knygos, linksmu būdu atpasakojančios įvairius būtus bei nebūtus nuotykius, jo BEST WORD BOOK EVER turinio beveik visai neturi. Visas knygos svoris guli ant iliustracijų, kurios žadina vaiko vaizduotę ir žaismingu būdu vaiką supažindina su įvairiausiais mūsų gyvenimo aspektais bei naujais žodžiais ir išsireiškimais. Knygos pirmas skyrelis, pavadintas "Nauja diena" susideda iš įvairių juokingų paveiksliukų pavaizduojančių, kaip meškiukas keliasi, prausiasi, rengiasi, kloja lovą ir ateina pusryčių. Antrame puslapy nupaišyti indai ir valgiai, kuriuos jis naudoja pusryčiams. Prie kiekvieno paveiksliuko paaiškinimas: "tooth brush", "comb", "pancakes", "glass" ir pan. Sekantis skyrelis skirtas "Kiškių šeimos namui" ir per du puslapius matome namo skerspjūvį su visais kambariais, baldais bei gyventojais. Tokių skyrelių, liečiančių miestą, kaimą, gėles, gyvulius, vaisius, aerodromą, traukinius, gydytojo kabinetą, muzikos instrumentus ir t.t. yra 48. Lietuviškoj knygos versijoj angliškas žodis paliktas, o šalia jo dabar randame ir lietuvišką, kaip pvz. "dantų šepetukas", "šukos", "blynai", "stiklinė" ir pan. Tai ypatingai gerai tiems vaikams, kurie jau šlubuoja su lietuviškais išsireiškimais. O tiem, kurie pradeda mokintis, galės iš karto išmokti atitinkamus pavadinimus abiejose kalbose. Kadangi knyga sutalpina daugiau kaip 1400 žodžių, ja gana sėkmingai gali pasinaudoti ir patys tėvai. Kas iš mūsų bežino kas yra "orkaitė" (oven), "plautuvė" (sink) ar "maltinis" (hamburger), jau visai nekalbant apie tokius žodžius kaip "moliūgas" ar "javainis"?

Šalia pavienių žodžių prie paveiksliukų, kiekviename skyrelyje yra trumpas įžanginis tekstas. Šiame leidinyje angliškas tekstas tapo pakeistas į lietuvišką, vietomis gana toli nukrypstant nuo originalo. Vienas jaunas ir atidus skaitytojas, gerai susipažinęs su savo angliškąja knyga, man tuojau su nepasitenkinimu pranešė, kad "čia ne taip, kaip turi būti!". Pirmame skyrelyje, daleiskim, angliškai

NAUDINGA KNYGA VAIKAMS

skaitome:

It is the morning of a new day. The sun is shining. Little bear gets up out of bed.

Tikslus vertimas turėtų būti:

Naujos dienos rytas. Saulė šviečia. Meškiukas atsibunda ir išlipa iš lovos (arba) iššoka iš lovytės.

Naujoji lietuviška versija tačiau yra tokia:

Rytas.

— Labas rytas- — sveikina saulė meškiuką.

— Labas rytas! — atsako meškiukas ir vikriai iššoka iš lovytės.

Šitame atvejuje lietuviška versija yra gyvesnė, bet tuo pačiu ir sunkesnė. Kituose atvejuose mažiau pakeitimų, kurie nebuvo nei kiek geresni už originalą, nors ir gerokai skirtingi. Žiūrint grynai iš stilistinio taško, tiek angliškas, tiek, pagaliau, ir pakeistas lietuviškas tekstas yra labai nesudėtingas ir nepasižymi jokiu ypatingu grožiu. Tokiu būdu šio gana laisvo teksto keitimo priežastis man liko nevisai aiški ir atrodo kaip bereikalingas papildomas apsunkinimas knygos paruošime.

Kiek teko sužinoti, šis didžiulis knygos paruošimo darbas buvo atliktas ne vieno žmogaus, bet viso lituanistų kolektyvo. Nežiūrint to, prasmuko visa eilė klaidų bei netikslumų. Pavyzdžiui 9 psl. "frying pan" ir "pan" vadinami "keptuve", nors viename paveiksle matome indą be rankenos. 19 psl. "handsome pilot" išversta į "malonų lakūną", nors gal būtų tiksliau rašyti "puikus pilotas". Psl. 29 "speed boat" pasidarė "lenktyniniu laivu", nors "speed boat" yra tik tam tikra motorlaivių rūšis. Kaikuriais atvejais randame beveik aklą vertimą iš anglų kalbos; pvz. "trapeze artist" (69) išverstas į "trapecijos artistą" arba "toy soldiers" į "žaislinius kareivėlius", nors gal užtektų ir "kareivukų". Kitais atvejais angliškas žodis beveik visai ignoruojamas. "Jump rope" (12) tapo "šokinėjimas per virvę", o "bauncing ball", "sviedinio šokinimas"; daiktavardį pakeičiant į veiksmą.

Knygoje randame vykusių ir įdomių naujadarų: "Meilės širdis" (Valentine); "saldukas" (gum ball); "marmuriukas" (marble). Tuo pačiu neretai jaučiamas žodžių trūkumas. Kažkaip nenatūraliai skamba "žaislinis dviratis koja paspiriant" (scooter), arba "trumpakojis irklas" (paddle), arba "ledo ritulio lazdelė" (hockey stick). Šis trūkumas ypač ryškus kas liečia terminus ir išsireiškimus sąryšy su naujais išradimais technikos srityje.

Daugeliu atvejų, kai vienas išsireiškimas yra kalbamoje kalboje ypatingai prigijęs, nors ir skolinys, knygos leidėjai duoda du, pvz. "dailidė - stalius" (carpenter); "šalikas - kaklaskarė" (muffler); "turistas - keliautojas" (tourist); "kranas - čiaupas" (faucet); "servetėlė - šluostukas" (napkin); "palaidinis - chalatas" (smock) ir pan. Šis principas tačiau nėra pravestas ištisai. Šalia "bandelių" (rolls) pasigendama "bulkučių"; šalia "lygintuvo" (iron) — "proso"; šalia "moliūgo" (pumpkin) — "arbūzo"; šalia "žiedinio kopūsto — "kalafijoro". Vaikai, be abejo, greičiau atpažins "šiltą košę" negu "javainį" (cereal). Tuo pačiu kyla klausimas, ar nebūtų prasminga pažymėti šiuo laiku Lietuvoje vartojamus ir prigijusius išsireiškimus, ypač technikos srity. Iš neseniai iš Lietuvos atvykusio piliečio teko sužinoti eilę man naujų išsireiškimų, daleiskim "Darbo Mašinų" skyriuje (psl. 60): "ekskavatorius" (shovel); "savivartis" (dump truck); "plentvolis" (roller); o "lėktuvų" skyriuje (psl. 19) "reaktyvinis lėktuvas" (jet plane); "variklis" (engine, motor) ir t.t. Be to, Lietuvoj plačiai paplitę ir prigiję tokie išsireiškimai kaip "aero uostas" vetoj "aerodromo"; "televizorius" vietoj mūsų "televizijos" (abu tiesioginiai skoliniai, vienas iš rusų, kitas iš anglų kalbos!); "medicinos sesuo" vietoj "gailestingos sesers". Šiuometinėj lietuvių kalbomoj kalboj "adhesive tape" yra "pleistras" (čia: "lipnus raištis", psl. 30); pills, — "tabletės", o ne piliulės" (psl. 30); "canoe" — "kanoja" (čia: "valtelė", psl. 28); "ice fishing" "poledinė žūklė" (čia: "žuvavimas po ledu", psl. 87); "apartment house" — "daugiabutis namas" (psl. 79) ir t.t. Paliksiu spręsti lituanistams, ar yra teisinga, šiuos bei kitus gyvoje kalboje prigijusius išsireiškimus ignoruoti.

Kaip galima iš šių pastabų spręsti, kolektyvinis darbas turi savo pliusų, bet taip pat ir minusų. Vienam asmeniui perėmus atsakingo redaktoriaus pareigas, reikia daleisti, kad viršuj minėtų nelygumų būtų mažiau. Atsižvelgiant į didžiulį darbą, kurį, be abejo, vistiek kas nors koordinavo, yra apgailėtina, kad bendradarbių pavardės nėra paminėtos.

Baigiant norėčiau pabrėžti, kad šios pastabos knygos vertės nei kiek nenuvertina. Atvirkščiai, jos išleidimą skaitau beveik istoriniu įvykiu vaikų literatūros pasauly. Belieka tik pasveikinti Bendruomenės Švietimo Tarybą ir kolektyvo bendradarbius už iniciatyvą bei darbą, o Bendruomenę už lėšas šiam darbui paremti. Reikia tikėtis, kad Bendruomenė ir ateityje nepašykštės lėšų naujiems panašiems projektams.

Išskyrus vieną trumpą žinutę "Draugo" numery, mūsų spaudoje jokios ypatingos reklamos nebuvo. Nežiūrint to, atrodo, kad didelis procentas tėvų į šį mažą skelbimą reagavo beveik žaibo greitumu. Kiek teko patirti, visa eilė šeimų su mažais vaikais knygą jau buvo įsigijusios, net po du egzempliorius. Taip pat teko girdėti, kad jinai platinama šeštadieninėse mokyklose. Nenustebčiau, jeigu jinai bus greitai išparduota. (Kaina $5.00. Galima užsakyti per "Draugą").

* * *

MANO ŽODYNAS — Richard Scarry, lietuvių ir anglų kalba žodynas mokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikams; JAV Lietuvių Bendruomenės Švietimo Tarybos leidinys — 1974 m.; didelio formato, spalvota, gausiai iliustruota knyga; 92 psl.; kaina — 5 doleriai; gaunama: "Draugas", 4545 West 63rd St., Chicago, Ill. 60629, USA.

NESUSTOTI PAKELY

J. MIŠKINIS

Gyvenant svetimuose kraštuose, savo kalbos mokėjimas tampa pirmaeilis reikalas. Ypač priaugančiai kartai. Drąsiai galima sakyti: jaunimo lietuvybė tiek bus stipri, kiek stiprus bus gimtosios kalbos mokėjimas. Savo tėvų kalba nekalbąs lietuvis jau nėra sąmoningas. Nors jis kurį laiką gali save vadinti lietuviu, bet be savo tėvų gimtos kalbos lietuvybė pamažu blėsta. Nekalbąs lietuviškai jau nebepajėgs lietuvių kalbos meilės ir grožio perduoti būsimoms kartoms. Tam daug pavyzdžių turim.

Kalbą ugdo, ją gražina, jos lygį pakelia ne tik kalbininkai, rašytojai, mokytojai, bet ir visi vienos tautos žmonės. Kalbos meilė, jos grožio nuovoka pirmiausia turi gimti šeimoje. Koks džiaugsmas vaikui lituanistinėje mokykloje mokytojo giriamam pasakyti: "Tai mano mamytė taip pasakė, tai mano tėvelis taip liepia tarti . . . mums namie tai įprasta".

Rūpintis savo kalba visai nesunku ir labai įdomu. Reikia tik noro ir pasiryžimo. Juk išeivijoje niekas nepersekioja gimtosios kalbos. Niekas nedraudžia jos mokytis. Svarbiausia, kad jaunas atžalynas (vaikai) namie ir tarp savęs kalbėtų lietuviškai. Bet ar visi tėvai to paiso? Nepaslaptis, kad daug kur šeimose lietuvių kalba tampa našlaite. Nemažai yra ir tokių, kurie didžiuojasi, kad vaikai išmoko svetimą kalbą, o savąją baigia užmiršti.

Atrodo, kad kaikurie tėvai vis dar neįvertina žalos, kurią jų vaikai patiria, gimtos kalbos neišmokę. Jei tėvai ir neturi pasiruošimo mokymo darbui, tai visvien turi rasti laiko savo vaikus gimtosios kalbos išmokyti. Jei tik gyvu žodžiu bus kalbama apie savąjį kraštą, jau bus daug padaryta. Svarbiausia, kad augantis jaunimas būtų išmokytas lietuviškai kalbėti ir galvoti, kad jis nesigėdytų save lietuviu laikyti. Čia tėvams gali ateiti talkon lietuviška knyga ir laikraštis. Svarbu, kad išeivijoje augąs jaunimas pamėgtų skaityti lietuvišką spausdintą žodį.

Kiekvienam paaugusiam jaunuoliui-lei turi būti suprantama, kad be tėvynės meilės, be tvirtos drausmės, be valios ir ištvermės labai greit galima sustoti savo didžiojo darbo pakelyje ir nustoti buvus tuo, kas esi. Jaunimas turi taip dirbti, gyventi ir tvarkytis, kad tos kilnios lietuviškos dorybės ne tik būtų tvirtai įleidusios šaknis, bet kad jos augtų, klestėtų, plėstųsi jaunimo sielose. Kruopščiai dirbdami ir rodydami kūrybinę iniciatyvą gali patys užčiuopti daug sričių, kur savo darbu ir ideologine veikla daug padarys sau ir kitiems. Reikia patiems kovoti su visu tuo, kas apskritai silpnina jaunuolio valią ir padaro jį ištižėliu, bevaliu. Kiekvienas darbo vengimas, nenoras pasišvęsti lietuvybės ugdymui ir jos išlaikymui, yra lyg alkoholio bei nikotino nuodai.

Besimokydami jaunuoliai turi gerai pažinti Lietuvos istorija, lietuvių tautos praeitį, gimtąją kalbą, lietuviškus papročius, dainas, tradicijas ir, pagaliau, tobulinti savo gimtosios kalbos mokėjima. Tai kilnios dorybės, kurios ugdo kiekvieną jaunuolį-lę sąmoningu lietuviu.

DAUGIAU INICIATYVOS

J. VALIŪNAS

Jei seniau Lietuvos kaime pjaudavo kiaulę, ir lašinių budavo per visą sprindį, tai visi džiaugdavosi tokia sėkmingai nupenėta kiaule. Čia, Amerikoje, yra priešingai: pirkdami mėsą, ieškome, kad būtų galimai liesesnė, o ir iškepę jautienos gabalėlį ("steiką"), atpjauname ir išmetame riebesnį pakraštėlį. Rodos vengiame valgyti riebalus, bet visvien mūsų kūnas prisirenka iš mūsų vartojamo maisto riebalų, ir dažnas pagal ūgį esame bent keliais ar net keliolika svarų persunkūs. Sakoma net, kad ketvirtadalis mūsų čia sunaudojamo maisto reikalingas kūno gyvybei bei veiklai palaikyti, o kiti trys ketvirtadaliai mūsų suvalgomo maisto yra "dėl daktaro". Atseit, perdaug suvalgome.

Ir ne tik kūną apsunkiname tuo maisto pertekliumi, bet ir mūsų dvasinis gyvenimas tampa prislopintas: sakytum, lyg kokiais riebalais mūsų smegenys apsitraukia. Tampame savotiškai dvasiniai apsnūdę, apsileidę, be iniciatyvos. Nebesinori "bereikalingai" rūpintis kuo kitu, o tik darbu, maistu, pastoge, na, žinoma, dar ir pramogomis. Tai kam čia gyventi, jei neleisti sau laiks nuo laiko vieną, kitą stikliuką ištuštinti. Arba, argi ne smagu užsirūkyti, jei po darbo jauties kiek "išsisėmęs". Ir taip daina be galo. Todėl suprantama, kad laisvalaikio užpildymas girkšnojimu, kortavimu, ar sėdėjimu prie televizijos aparato nepadidina mūsų kvalifikacijų, o priešingai, pritemdo intelektą. Pasidarome, lyg tie jūros kriauklėje užsidarę savanaudžiai. Nedaug betrūksta, kad alkoholio vartojimas taptų kasdieniniu įpročiu, o rūkymui nebeužtenka vieno cigarečių pokelio.

Sakysite, mes ne asketai, — kam mums varžyti savo papročius, nors jie ir nerecionalūs būtų, jei mums taip patogu gyventi ir mes nebesijaučiame niekuo ypatingai įsipareigoję nei savo šeimai, nei visuomenei, nei savo tautai. Gerbūvis mus užmigdo ir jei kas mums prikaišioja, kad mūsų vaikai amerikonėja, tai mes atrėžiame, — o kaip gi kitaip. Kurioje šalyje gyveni, su ta šalimi privalai sutapti. Taigi ir pats ir tavo užauginti ir, dažnu atveju, išmokslinti vaikai "plaukia pavėjui", arba priklauso KVP (kur vėjas pučia) partijai.

Skundžiamasi, kad periodinės ir neperiodinės spaudos skaitytojų kaskart mažėja, kad lituanistinių mokyklų lankytojų mažėja, kad lietuviškų bažnytinių pamaldų lankytojų mažėja. Sakytum, lyg seniems iškeliaujant į Anapilį, atžalynui beatodairiškai amerikonėjant, gi likusiems mūsų tautiečiams vis kaskart labiau pamirštant betkurį visuomeninį ar tautinį įsipareigojimą, — sakytum, kad amžius degusi lietuvybės šventoji Gabija mūsų pačių rankomis gesinama. Ir kur gi priemonės tam masiniam mūsų tautiečių apsnūdimui pažadinti?

Jei mūsų tauta pobaudžiaviniais ir spaudos draudimo laikais buvo nesąmoninga, jei nepriklausomos valstybės idėja mūsų kaimiečiams buvo neryški prieš pirmą pasaulinį karą, — tai buvo tautinės priespaudos ir medžiaginio skurdo pasekmė. Bet kaipgi dabar, kuomet tautinio sąmoningumo ir solidarumo idėja buvo gyva visoje Lietuvoje, — kodėl mes čia, išeivijoje, nebesurandame būdų atsikratyti mus apvaldžiusio savanaudiškumo bei visuomeniniai tautinio ištižimo?

Tautinė sąmonė išeivijoje neužges, jei atsiras pasiryžėlių ir su gyva iniciatyva asmenybių. Tokie tautiečiai, apsišarvavę kantrybe bei ištverme, taptų lietuvybės pionieriais ir vadovautų atgaivinimui, kad ir kaip nykstančios lietuvybės. Ypač vyresnio amžiaus lietuviams, taigi pensininkams, pravartu būtų įsitraukti į garbingą lietuvybės palaikymo darbą. Dažnas tokių teisinasi esąs persenas. Bet toks tvirtinimas yra tik pateisinimas savo apsileidimo. Senumu teisinasi tas, kuris nenori ką nors naudingo padaryti visuomenei ir tautai. Ir toks asmuo yra ne tiek senas, kiek save sendinąs, jei nebenori turėti jokių vilčių bei ateities planų. Kodėl darbą arba betkurią veiklą laikyti apsunkinančiu arba net kenksmingu? Tik pietiečių dykumų gyventojai idealizuoja nieko neveikimą. Gal juos paveikia bei apsunkina perdidelis karštis bei dažnas troškulys. Mūsų gi, šiauriečių, pažiūra į darbą gali būti tik teigiama, — tai palaima, kuri sutrumpina laiką ir pakelia nuotaiką. O kas gi, jei ne optimizmas, yra žmogaus sveikatingumo pagrindas?

Taigi, grįžtant prie lietuvybės išeivijoje išlaikymo, reikalinga, kad kiekviename lietuvių išeivijoje susitelkime atsirastų bent vienas pasišventėlis tautietis, kurio iniciatyva apimtų galimai visus tos vietovės lietuvius, ypač gi jaunesniuosius. Natūraliai toks asmuo įeitų į bendruomenės valdybą. Be asmeninio kontakto čia neapsieisime. Juk gi pasitaiko ir dabar, kad vyresnės kartos lietuvis išrašo laikraštį ar knygą jaunesnės kartos tautiečiui, dažnu atveju giminaičiui ar geram bičiuliui. Arba močiutė išmokina lietuviškai savo anūkėlius.

Toks lietuvių (ir mišrių) šeimų lankytojas taptų lyg koks "spiritus movens": ar tai laikraščių prenumeratą renkant, ar kurią knygą rekomenduojant, ar lituanistinei mokyklai vaikučius verbuojant, ar lietuviškų pamaldų lankymą aptariant. Čia dera turėti ganėtinai iškalbingumo bei laisvo laiko ir pirm visko pasiryžimo. O kaip gi kitaip?!, — jei lietuvybė mums brangi, jei mylime savo gentį ne vien tuščiais žodžiais, bet sistemingu ir ištvermingu lietuvybės labui apaštalavimu. Ar ne keista, ir ar ne tragiška, kad mes, daugiausia koncentruodamiesi į politinį aspektą, nematome, kad mums "žemė iš po kojų slysta". Ir kai ateis palankios sąlygos Lietuvą politiniai laisvinti, gal jau mažai bebus kam ją laisvinti, jei mūsų amerikonėjančiam jaunimui ta laisvinimo idėja taps visai svetima, nebesuprantama, jei mažai beliks kas gyvens lietuviais po mūsų.

*

Maironio mokyklos Toronte tautinių šokių grupė, kuriai ilgus metus vadovavo V. Balsienė.

Montessori Vaikų Nameliuose (Kriaučialiūnų vardo) auklėtiniai švenčia Vasario 16 šventę.

APIE PRAEITĮ IR PAPROČIUS

P. L-NĖ

Mūsų svetur augusiam jaunimui gana sunku giliau įsigyventi į savo tautos praeitį bei kultūrą. Reikia didelės meilės, atkaklių pastangų, valios ir įtempto darbo, kad galėtų ryškiau ir tikriau savyje pajausti, o ypač dar reikiant ir kitiem viešu žodžiu perduoti. Todėl gėrimės kiekvienu jaunimo pasirodymu kurioje nors lietuvybės darbų srityje, žavimės mūsų spaudoje pasirodančiais jų balsais.

Kazė Brazdžionytė pernai "Neprikl. Lietuvoje" spausdino per keletą numerių ilgoką rašinį "Pažinkime praeitį". Tai lyg studijėlė apie lietuvių praeityje buvusius žemės ūkio darbus ir papročius. Autorės daug padirbėta, knygų perskaityta, gilinantis į tuos jau išnykusius buities dalykus: sėja, šienapjūtė, linų rovimas, rugiapjūtė su dalgėm, javų kūlimas spragilais ir kt. Vaizdžiai prijungti ir darbų papročiai, dainos, priežodžiai, prietarai — susidaro įdomus vaizdas. Nuoširdžiai linkėtina autorei ta linkme toliau mokslintis ir rašyti.

Be abejo, anų laikų neišgyvenusiai jaunuolei, vien iš knygų ar pasakojimų žinias semiant, lengvai radosi kaikurių netikslumų. Tik vyresnieji, kuriem ta epocha buvo gyvai pergyventa — tegali tikriau tuos dalykus nušviesti.

Štai, prie rugiapjūtės K. Brazdžionytė ne kartą mini: grėbėja, grėbikė. Čia sumaišyti du skirtingi darbai — grėbliu **grėbti** ir pradalgėje rugius rankom **griebti**. Taigi, rugiapjūtėje buvo tiktai **griebimas** ir **griebikės**.

Antras sumaišymas: **pėda** ir **pėdas**. Pėda — tai kojos letena, o sugriebtas rankom ir surištas javų pluoštas yra **pėdas**. Trečias netikslumas yra su **gubom**. Tai nebuvo visuotinai vartojamas, o tik tarmės žodis, pvz. mano krašte jo visai nežinota.

Šiaip K. B. rašinys yra įdomus, turiningas, tema jautriai atskleista, skaitytojui teikiant ne tik žinių, bet ir šilto dėmesio savos etnikos kultūrai. Bet pabaigos išvada yra siauroka, lyg negana viską supratus, nepajutus anos epochos. Aišku, Amerikos civilizacijoj išaugusiam jaunimui anieji senovės laikai gali atrodyti kažkas tamsaus, sunkaus, kone slegiančio ar atstumiančio. Bet reikia žinoti, kad prieš 60-80 metų ne tik Lietuvoje, o visam pasauly technika buvo primityvi, buitis kitokia. "Amerikos Vakarai" — koki buvo laukiniški ir žiaurumų pilni! Antra, kiekviena epocha turi savo vargus ir blogybes, nors kitokias. O anų laikų lietuviui kaimėčiui mūsų dabartinių miestų Amerikoje buitis tikrai atrodytų pasibaisėtinai nejauki: darbai fabrike bjaurūs, oro baisi tarša, dažnos žudynės, triukšmas, infliacija, gyvenimo nesaugumas ir t.t. Tad netikslu graudinti, jog vėlesnės kartos — "sunkiai beįsivaizduos, kaip vargo, triūsė jų proseneliai, pelnydami kasdieninę duoną". Juk net augštame Amerikos standarte vis dar yra vargšų (gausios šeimos, bedarbiai, ligoniai, seneliai), daug nešvaros, tarp turčių ir skurdžių didelis plyšys — nesveikas socialinis bruožas. O ypač daugėja nervų ligonių — reiškia, nėra taip labai gera gyventi. O pati K. B. netgi pastebi, jog baigus senovės mūsų kaime sunkųjį darbą — rugiapjūtę — "nors nuvargę, dalyviai mėgo pasišokti". Ir ne tik šoko vos darbą baigę, bet ir vainikus pynė, juokavo, dainas dainavo, tam tikras apeigas vykdė. Reiškia, džiaugsmą išgyveno. Fiziškai dirbti įpratusiam ir pajėgiam žmogui gryname ore, su sveiku valgiu ir tinkamu poilsiu (pogūlio pietums porą valandų!) — nebuvo kančia, ir dažnas didžiavosi 3 pūdų maišą pečiais pakėlęs, plačią pradalgę nurėžęs ar kieto molio vagas išaręs. Anieji laikai nebuvo taip baisūs, kaip dabar kam atrodo, greičiau — palaimingi, nes ne tik grūdino jėgas (palyg. Daukantą!), bet ir ugdė meilę prasmingam darbui, skatino žmogų į kūrybinį gėrį ir gyvenimo grožį. Iš tų darbų susikūrė gražūs papročiai su darbo derliaus gerbimu, dainos (pvz. net spragilų daina!), gilios išminties patarlės, vaidybos dalykai. Ir jei ne buvusi (dar kiek anksčiau) baudžiavos sistema, svetimųjų okupacijos ir nutautinimai, netgi religijos varžymai — lietuvis valstietis tikriausia būtų augštą kultūros lygį pasiekęs, nors ir be šių laikų technikos gerovių, o žagre žemę ardamas ar šake mėšlą mėždamas, savo pasigaminto audeklo drabužiu savo skaniu ir sveiku naminiu valgiu.

Ir išvadą darant įsidėmėtina: anuomet lietuvis ir šiurkščiose aplinkybėse nepasimetė ir nesugniužo, o blaivia išmintimi ir tvirta valia sugebėjo savo laiko sunkumus nugalėti ir sau teigiamą, net džiaugsmo ir kultūrinės kūrybos kupiną buitį susikurti. Jis ir sunkiais darbais apgultas pajėgė šviestis (ogi spauda uždrausta — už lietuvišką žodį gresia Sibiras!), pajėgė tautybę bei religiją išlaikyti, nors buvo prievarta brukama maskolybė, pravoslavija ir lenkomanija. O tieji mūsų dabar garbinami ir pavyzdžiu statomi didžio idealizmo ir šventos aukos didvyriai — vysk. M. Valančius, Vincas Kudirka, Jonas Basanavičius, Tumas-Vaižgantas ir daug kitų — buvo tų paprastų žemės artojų vaikai. Tad supraskime, kokį žmogiškos asmenybės sklidinuma per eilę kartų buvo išsibrandine anieji mūsų valstiečių šeimų lizdai. Tiktai mes dabar, atrodo, jau nebepajėgiame anąją, taip reikšmingą, epochą nuodugniau pažinti ir įvertinti.

Nepamirškite
sumokėti
"MOTERS"
prenumeratą
1975 m.
--- 6 dol. ---
Administracija

VAGIŠĖ

J. PUMPUTIENĖ

Gailė labai gražiai auganti mergaitė — liekna, geltonais smulkiais plaukučiais besidriekiančiais ant pečių. Ji visuomet linksma, maloni ir judri. Mokyklose — angliškoje ir lietuviškoje — mokytojos vis kartoja: "Puikiausia, geriausia mergaitė mano klasėje". Gailės tėveliai džiaugiasi jos teisumu, meilumu, paslaugumu ir linksmumu. Jos mama nekartą savo vyreliui primena: "Mūsų Gailytė užaugs gera, padori, išmintinga mergaitė". Kokie džiuginantys vakarai būna tėvams, kai Gailytė su jaunatviška linksmumu pasakoja, kaip ji praleido dieną mokykloje. Visi kambariai pilni jos krykštavimo, juoko, pokalbių.

Prieš savaitę mama pastebėjo, kad Gailelė netokia, kaip pirmiau. Ji rimta, lyg susimąsčiusi, mažiau čiauška ir juokiasi. Vieną vakarą mama užklausė mergaitę, kodėl ji tokia susirūpinusi, nelinksma. Gailė aiškinosi, kad ji tokia pat. Jai išėjus į kitą kambarį, tėvas liūdnu veidu kreipėsi į žmoną: "Brangioji, apžiūrėk gerai Gailės kambarėlį, gal rasi kokius narkotikų pėdsakus, kad mūsų Gailytė taip pasikeitė. Žinai, kas su paaugliais nutinka".

Kitą rytą mama, išleidusi dukrelę į mokyklą, vertė viską jos kambarėlyje, bet jokių narkotikų žymių. tik rado rūbinės kampe numestą, suglamžytą, bet naują, jai nematytą, sijonėlį. Pakėlė, pačiupinėjo, apvartė ir galvojo, kad šis sijonėlis negali būti Gailytės, nes ji tokio jai nenupirko.

Grįžus Gailei iš mokyklos mama pasakė, kad švarinusi rūbines ir radusi jai nematyta sijonėlį. Gailė krūptelėjo, bet drąsiai paaiškino, kad ji pati nusipirko iš sutaupytų pinigų, gaunamu iš tėvelių smulkiems savo reikalėliams. Mama pagalvojo: "Tai gera mergaitė, neišleido saldainiams, ledams, žaidimams ar kitiems mažiems dalykėliams, o nusipirko sijonėlį". Pagyrė, kad gražus sijonėlis.

Taip bėgo savaitė, kita, o Gailė vis nerami. Kartą mama tėčiui priminė: "Nejaugi Gailė būtų įsimylėjusi, bet kad dar jauna, vos trylika suėjo". "Negali būti, kas nors kitas ją slegia", murktelėjo tėvas.

Nuo tos dienos, kai Gailė parsinešė tą naują sijonėlį, jautė, kad ji dvilypė. Jos akys ir jausmai žavėjosi, didžiavosi tuo sijonėliu, bet savo viduje ji jautė nerimą, prikaišiojimą. Gailė nesuprato kas jai darosi. Ji jautė veikiman dviejų stiprių jėgų — viena, kuri kėlė ją į puikybę ir "įpiršo" sijonėlį krautuvėje, o kita, kuri vis nori sumenkinti didybę sijonėlio grožį. tiesiog atimti iš jos tą sijoną. Todėl Gailė kartais jį apsivilkdavo ir daug laiko praleisdavo besigrožėdama, besisukinėdama prieš veidrodį, bet kai pajusdavo menkystę, kaltę savo sieloje, nusivilkdavo ir numesdavo į rūbinės kampą.

Vieną vakarą Gailei nuėjus miegoti ir vos sumerkus blakstienas, ji atsiduria gražioj, žalioj lygumoj. Tikra vasara. Visi laukų ir miškų gyvulėliai ir įvairūs paukšteliai ten susirinkę. Pamatę ją visi mojuoja jos gražiuoju sijonėliu ir šaukia: "Gailytė — vagišė, vagišė!" Gailė sukaupia visas savo jėgas ir bėga. Atsimerkia. Jokių žalumynų, jokių paukštelių, tik keturios kambario sienos, o ji visa išprakaitavusi ir drebanti lovoje. "Ak, tai buvo sapnas", pagalvojo Gailė. "Išmesiu tą sijoną į šiukšlių dėžę". Bet vėl mintis: "Žiūrėk, koks gražus, spalvingas, kaip idomiai pasiūtas ... nerasi niekur kitur tokio". Žodis "vagišė" dar labiau perskrodė jos jauną sielą, kai ji prisiminė nuotyki prieš kelerius metus. Ji ėjo su močiute gatve. Moteriškė kiek toliau nuo jų rėkė: "Padėkite, padėkite!" Gailei užklausus močiutę, kas atsitiko. močiutė greit pagriebė ją už rankos ir vedės tolyn pasakiusi: "Vagišius".

Gailė nubudusi ryte skubėjo rengtis, valgyti ir į mokyklą. Nebuvo kada daug galvoti apie sapną, bet vis buvo neramu, vis, rodos, skamba ausyse vienu dūžiu: "Vagišė, vagišė".

Šaltas buvo žiemos rytas. Balsvi debesys slinko iš vakarų į rytus. Snieguolės, vėjo pučiamos, lekiojo aplink Gailės galvą, veidą, šaltis degino skruostus. Jos širdis smarkiai plakė, o ausyse girdėjo tuos nelemtus žodžius: "Vagišė, vagišė"... Šį rytą jai atrodė, kad visi praeinantys žmonės žiūri į ją ir žino, kad ji "vagišė".

Vakare Gailei įėjus į savo kambarį, ją nukrėtė savotiška baimė. Ji mąstė: "Aš ne tik vagišė, bet ir melagė". Atrodo, lyg pilna širdis kirmėlių, kurios griaužia ir griaužia ... Drebulys nukrėtė ją ir staiga ji pravirko gailiomis ašaromis. Motina, tvarkydama indus, išgirdo verksmą. Priėjo arčiau dukrelės kambario durų. Ji girdėjo, kai Gailė kukčiojo ir maldavo: Dievuliau, kodėl aš tokia negera, atleisk man". Mama įėjo į jos kambarį ir paklausė: "Gailyte, ko taip verki, kas atsitiko?" Gailė dar labiau raudojo, jos lūpos virpėjo ir vos galėjo ištarti žodžius: "Mamute, aš vagišė". Dabar Gailei atrodė, kad visas pasaulis smerkia ją už tai. ka ji padarė ana dieną krautuvėje. Motinai pagailo dukros, priėjo arčiau ir apkabinusi paklausė: "Kas nutiko, Mažyte?" Gailė kukčiojo, prašė, maldavo mama, kad tėčiui nesakytų ir apsišluosčiusi tekantį ašarų upelį. pradėjo: "Vieną antradienį buvau rūbų krautuvėje. Mamyte, atleisk, bet niekaip nesusilaikiau pamačiusi toki gražų, mano išsvajotą sijonėlį. Ant kišeniu po dvi dideles sagas, kurios atrodė, lyg safyras. Priekyje gilus klostas, audinys nelygus, į kurį žvelgiant atrodė, kaip jūros bangavimas. Koks margumas, o koks spalvų derinys, kuris taip spinduliavo ... Labai patiko man, o pinigų neturėjau, tai ir įsidėjau į savo maišelį". Mama išklausiusi tarė: "Neteisingai pasielgei, o kodėl neprašei manęs, kad nupirkčiau?" Gailė tęsė: "Mamyte, iki aš būčiau grįžusi namo, pakol tu būtumei prisirengusi nupirkti, tuo tarpu kas nors būtų jį nupirkęs". Abi tylėjo minutę. Turbūt mama galvojo ką sakyti. Pagaliau mama pridūrė: "Dukrele, kas tavo akims ir sielai patrauklu, gražu, kitoms gali būti visai negražu ir neįdomu". Mama paaiškino Geilei, kad ji nusikalto, liepė užsidirbti pinigų prižiūrint vaikus tiek, kiek sijonėlis kainavo ir paaukoti juos labdaros įstaigai, kuri nupirks sijonėlį ir išsiųs kuriai vargstančiai mergaitei.

Sekmadieni Gailytė ir visa šeima nuvažiavo į bažnytėlę. Ji išpažino savo kaltę klausykloje.

* *

. . . moters metai . . .

MOTERŲ MOKYTOJŲ TEISĖS IR PAREIGOS AMERIKOJE 1915 M.

Nurašytos iš 1915 m. vieno mokytojų žurnalo.

1. Negali užsimaniusi ištekėti, kol pasibaigs su mokykla pasirašyta darbo sutartis.

2. Negali bendrauti su vyrais.

3. Turi būti namie nuo 8 val. vakaro iki 6 val. ryto, jei nėra pareigos būti mokykloje.

4. Neleidžiama sukinėtis miesto ar miestelio krautuvėlėje, kur parduodami ledai.

5. Negali išvykti už savo miesto ribų. jei neturi švietimo valdybos pirmininko leidimo .

6. Negali važiuoti vežime ar automobily su vyriškiu, jei jis nėra tavo tėvas ar brolis.

7. Neleidžiama rūkyti cigarečių.

8. Neleidžiama dėvėti šviesių spalvų drabužių.

9. Jokiose aplinkybėse negali savo plaukų dažyti.

10. Turi vilkėti mažiausia du apatinukus.

11. Suknelė turi būti ne trumpesnė. kaip du coliai virš čiurnio kauliukų.

12. Kad tavo klasė visada būtų švari ir jauki, turi ją šluoti mažiausiai vieną kartą per dieną. Grindis turi iššveisti ir išplauti karštu ir muilinu vandeniu bent kartą per savaitę. Rašomąją lentą turi nuvalyti mažiausiai vieną kartą per dieną. Krosnį turi užkurti 7 val. ryte. kad 8 val. klasė būtų pakankamai šilta.

Kas norėtų būti mokytoja jei ir dabar tos "taisyklės" tebegaliotų?

(Draugas) **M. St.**

Solistė Praurimė Krasauskaitė - Ragienė — iškili jaunosios kartos dainininkė, Čikagoje baigusi dainavimo studijas, nuolat su dideliu pasisekimu puošia Čikagos lietuvių parengimų programas, rimtai subrendusi dainos mene. Neseniai ji davė Čikagos visuomenei išskirtinai rimtą solo dainų ir arijų rečitalį, kuris praėjo su dideliu pasisekimu. Štai keletas ištraukų muzikos kritikų vertinimo lietuvių spaudoj:

"... Šiuo koncertu solistė Ragienė įsirikiavo į mūsų iškiliųjų solistų tarpą ..." (Mūsų Žinios).

"... Praurimė Ragienė pasirodė Jaunimo Centro salėje Čikagoje visu įdomios ir savyje užbaigtos programos rečitaliu ... Jos balsas lyriškai dramatinio charakterio, gerai apvaldytas visuose registruose ... Paskutiniai du numeriai, nors stipriai kontrastingi, yra vokališkai sunkūs; jie parodė solistės balsinį subrendimą ... Apsčiai klausytojais pripildyta salė išreikalavo dar keletą "bisų" ... Gerai praėjęs rečitalis pristato mums Pr. Ragienę naujame stambesniame maštabe mūsų dainininkų tarpe ..." (Prof. Vladas Jakubėnas — Drauge).

"... Ačiū Praurimei už tikrai malonų vakarą ... Ar nereikėtų pagalvoti apie P. Ragienės koncertą amerikiečių visuomenei? O gal ir kitos kolonijos galėtų pagalvoti apie šį rečitalį savose kolonijose. ... Būtų gaila, jei šį rečitalį tegirdėtume tik vieną kartą. Tokio masto vakarai reti ir, manau, publikos dauguma tikrai mielai šio koncerto klausytų antrą kartą ... (Medicina nr. 3, 1974)".

Hamiltono Lietuvių Dramos Teatras "Aukuras" paminėjo 25-rių metų sukaktį. Minėjimo iškilmės ir spektakliai vyko Toronte ir Hamiltone. ("Audronė" jaunosios aktorės ir (viduryje) E. Dauguvietytė - Kudabienė).

AKTORĖ
E. DAUGUVIETYTĖ - KUDABIENĖ

Aktorė Elena Dauguvietytė - Kudabienė, Hamitlono Lietuvių Dramos Teatro "Aukuras" ilgametė vadovė, iškilmingai minėjo 25-rių metų teatro įsteigimo ir vadovavimo sukaktį. E. Kudabienė taip pat yra Kanados LB Kultūros Komiteto pirmininkė. Šių metų gegužės mėn. Toronte buvo surengtas pirmas Kanados kultūros darbuotojų suvažiavimas, kuriame buvo nagrinėjami svarbūs lietuviškos kultūros reikalai. Sveikiname E. Kudabienę ir linkime sėkmingos sceninės ir kultūrinės veiklos!

DR. ALBINA MILAŠIŪTĖ

Dr. Albina Milašiūtė yra pasižymėjusi Urugvajaus lietuvių tarpe gydytoja ir visuomenės veikėja. Ji yra gimusi Urugvajuje, bet puikiai kalbanti lietuviškai. Šalia savo darbo ir studijų, kiek leido laikas, ilgus metus priklausė lietuvių chorui "Aidas", tautinių šokių ansambliui "Gintaras" ir scenos mėgėjų grupei. Dr. Albina, baigusi medicinos studijas ir dirbdama profesinį darbą, skiria porą valandų savaitėje ir veltui priiminėja ligonius Urugvajaus Lietuvių Kultūros Dr-jos įsteigtoje gydytojų konsultacijoje.

Veronika Baronaitė - Nagevičienė jau prieš keletą metų išleido atsiminimų knygą apie gen. dr. Vladą Nagevičių. Atsiminimuose plačiai nušviečiama įdomi jo asmenybė, to laiko gyvenimiškoji aplinka ir Kauno Karo Muzėjaus kūrimosi istorija. Veronika Nagevičienė visą amžių buvo savo vyro nuoširdi talkininkė - padėjėja ir išeivijoje dirbdama sugebėjo jam pastatyti amžiną paminklą.

Valentina Dargytė - Balsienė — ilgametė Toronto Maironio mokyklos tautinių šokių grupės vadovė ir mokytoja. Ji taip pat yra žinoma keramikė, dažnai dalyvaujanti su savo keramikos išdirbiniais lietuvių ir kanadiečių parodose.

Paskutiniame visuotiniame LMF Čikagos Klubo susirinkime, įvykusiame 1974 m. gruodžio mėn. 8 dieną buvusioji klubo valdyba: pirm. **K. Leonaitienė,** vicepirm. ir parengimų vadovė **J. Kerelienė,** sekret. **H. Bagdonienė,** spaudos atstovė **E. Diminskienė** ir iždin. **H. Trapikienė,** baigė savo kadenciją ir perdavė pareigas naujai išrinktai valdybai: pirm. **M. Marcinkienei,** vicepirm. **B. Dikinienei,** sekret. **P. Masilionienei,** iždin. **I. Sekmokienei ir** pareng. **vad. D. Kurauskienei.** Nauja ir buvusi valdyba: iš k. E. Diminskienė, M. Marcinkienė, K. Leonaitienė, B. Dikinienė, (antroje eilėje) H. Bagdonienė, H. Trapikienė, I. Sekmokienė, dr. P. Vaitaitienė, S. Gedvilienė, J. Kerelienė, S. Semėnienė.

IŠ LIETUVIŲ MOTERŲ FEDERACIJOS

ČIKAGOS KLUBO VEIKLOS

Pastarųjų kelerių metų laikotarpyje Čikagos LMFK veikla gerokai pagyvėjo. Čikagos ir jos apylinkių lietuviams jau gerai pažįstama minėto klubo kultūrinė, politinė veikla, bei trys didesni parengimai.

Jau treji metai buvo ruošiamos sekmadienių kultūrinės popietės kartu su Liet. Tautinių Namų vadovybe. Pirmais metais buvo pristatytos iškilesnės Čikagos lietuvės moterys, vėliau — iškilieji vyrai. Šių 1975 m. pavasario cikle bus pristatytos Liet. moterų organizacijos: Lietuvos Dukterų Draugija (besireiškianti labdaros srityje), Lietuvių Moterų Klubas (atšventęs jau 50-tą veiklos sukaktį) ir Liet. Moterų Klubų Federacija, kurių centras yra Niujorke, apimantis per 20 LM Klubų įvairiuose kraštuose. Minėtas centras yra narys tarptautinės GF of WC milijoninės organizacijos, per kurios kasmetines konvencijas yra plati galimybė prabilti į viso pasaulio moteris, mums rūpimu pavergtos Lietuvos ir pavergtųjų brolių išlaisvinimu.

Be to, jau trejus metus per atvelykį, buvo suruoštos Velykų stalo popietės, kurios susilaukė plataus susidomėjimo ir gražaus pasisekimo ne tik lietuvių, bet ir kitataučių tarpe.

Vienas iš didesnių klubo darbų, atsiekęs savo tikslą, buvo jau antrus metus suruoštas Čikagos ir apylinkių liet. abiturientų-čių pristatymo vakaras, tapęs darnia šeimų švente ir subūręs apylinkių jaunimą. Be minėtų parengimų, kiek išgalės leido, klubas rėmė lietuviškas institucijas: Lietuvių Fondą, BALFą, ALTą, Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjungą, Jaunimo Centrą. Pasaulio Lietuvių Archyvui užprenumeravo Enciklopediją Lituanica, kuria šiuo metu naudojasi lietuvių jaunimas. Čikagos lietuvių bendruomenei įteikė trispalvę, kuri plevėsuoja prie Marquett Parko lietuvių parapijos bažnyčios ir įsteigė Vasario 16 gimnazijai remti būrelį. Buvo nuolat palaikomi glaudūs ryšiai su lietuvių, pabaltiečių ir ukrainiečių organizacijų moterų klubais. Įvairiomis progomis buvo siunčiamos peticijos, telegramos, laiškai, besirūpinant Lietuvos ir pavergtų tautų išlaisvinimu, dalyvauta protesto demonstracijose. Buvo uoliai sekama spauda, televizijos ir radio programos ir kur buvo liečiamas Lietuvos ir lietuvių vardas, klubo vardu vieniems buvo padėkota, kitiems pareikštas griežtas protestas.

K. Leonaitienė

Dailininkių **Dalios Aleknienės, Marijos Ambrozaitienės, Vandos Balukienės ir Ados Sutkuvienės** kūrybos paroda įvyko Čikagoje, Liet. gydytojų suvažiavimo proga. Parodą surengė Liet. Gyd. moterų vieneto stipendijų fondas.

A.A.
DR. SOFIJA
GRIGIŠKAITĖ-
ŠIMOLIŪNIENĖ

DR. SOFIJOS GRIGIŠKAITĖS-ŠIMOLIŪNIENĖS NETEKUS

Velionė gimė 1897. V. 26 Mažeikių mieste. 1918 m. baigė Vilniaus Vieros Michailovnos Prorozovos gimnaziją Maskvoje. 1920-22 m. dirbo Lietuvos Prezidentūroje. 1930 m. baigė Vytauto Didžiojo universiteto medicinos fakultetą. 1930-34 m. — asistentė vidaus ligų klinikose. 1934-41 m. — ligonių kasų tuberkuliozinio dispanserio vedėja. Iki 1944 m. pirmosios poliklinikos vedėja. Tų metų vasarą pasitraukė į Vokietiją ir gyveno Bavarijoje, kur ėjo įvairias pareigas tremtinių stovyklose. Į JAV atvyko 1950 m. Pirma į Detroitą, bet greitai persikėlė į Racine, Wis. Čia dirbo Sunny Rest sanatorijoje. Privalomą gydytojos stažą atliko Norvegian American ligoninėje, Čikagoje. Iki išėjimo į pensiją dirbo Monteno State ligoninėje, Ill. Išėjusi į pensiją nuolatiniai apsigyveno St. Petersburge.

Profesinių žinių pagilinimo reikalais 1932-37 m. lankėsi Prancūzijoje, Čekoslovakijoje, Anglijoje ir Olandijoje. Lietuvoje aktyviai dirbo "Kovai su tuberkulioze" ir "Kovai su vėžiu" draugijose. Tomis temomis rašė straipsnius medicinos žurnaluose.

JAV aktyviai dalyvavo lietuviškoje veikloje. Buvo LF tūkstantininkė, St. Petersburgo Lietuvių Klubo ir Romo Kalantos šaulių kuopos garbės narė. Dirbo BALFe, priklausė Tėvynės Mylėtojų Draugijai, Kunigaikštienės Birutės karių šeimų draugijai ir kt.

Lietuvoje buvo sukūrusi šeimą su pulkininku inžinierium Juozu Šimoliūnu, kuris mirė 1947. VI. 11 ir buvo palaidotas Tangersee, Bavarijoje (vėliau perkeltas į St. Petersburgą, Fla.).

A.a. Sofija buvo pareigos žmogus, o ypač kiek tai lietė jos profesinį darbą. Buvo malonaus būdo kukli, gyveno asketiškai. Sunkus darbas protiniai nesveikų Monteno ligoninėje gerokai palaužė jos sveikatą, todėl paskutiniuosius savo gyvenimo metus sirguliavo.

Rūpinosi lietuviškais reikalais išeivijoje, gelbėjo ir šelpė esančius Lietuvoje. Pasirūpino, kad sesuo mokytoja Elena Grigiškaitė galėtų atvykti ir apsigyventi JAV. Duosniai aukojo lietuviškiems reikalams būdama gyva, neužmiršo jų ir savo testamente. Eilei lietuviškų draugijų ir laikraščių paliko savo uždarbio dalį. Vieniems jau išmokėjo būdama gyva, kitiems palikimus išmokės testamento vykdytojai.

Velionė palaidota šalia savo vyro St. Petersburge, Fla., Memorial Park kapinių mauzoliejuje.

MIEGAS YRA NEPAMAINOMAS GROŽIO VAISTAS

Dažnai girdime posakį, kad reikia pamiegoti "grožio miegu" ypač kur nors einant į svečius, balių ir t.t. Tuo receptu naudojosi mūsų mamos ir močiutės, nes "grožio miego" poilsis priduoda kūnui elastiškumo, veidui ir akim — žvalumo, gyvumo. Šiame technikos ir įtampos amžiuje daug kas turi sunkumo užmigti, o miegas yra geros sveikatos ir grožio pagrindas. Daugelis griebiasi įvairių chemikalų — narkotikų, tablečių pavidale, pagalbos. Reklamos, ypač televizijoje, sugundo pabandyti tas stebuklingas tabletes, kurios veda tiesiog į "sapnų karalystę". Nuo silpnesnių einama prie stipresnių ir taip nėra galo, tik neužilgo pastebima, kad visas tas chemikalų veikimas pradeda labai neigiamai atsispindėti veide. Bandykime užmigti natūraliai, gal tai nepavyks iš karto, bet prie didelių norų ir pastangų visada galima pasiekti gerų rezultatų. Prieš einant miegoti nevalgykite, galima pasitenkinti obuoliu, geriausiai išgerti šilto vandens pasaldyto medumi ar uogiene. Turinčioms didelį nemigą, prieš einant į lovą, gerai padaryti drungno vandens ramunėlių vonią (ramunėlių maišelius užpilti karštu vandeniu, esenciją supilti į vonią). Vonias daryti kiekvieną vakarą ilgesnį laiką. Dalinai gelbsti ir šalti kompresai ant kaklo. Jautresnėms nepatariama žiūrėti sunkių, nervus dirginančių filmų televizijoje ir t.t., geriau pasirinkti linksmesnę, nevarginančią programą arba paskaityti lengvą knygą. Kaikuriems gelbsti laikraščių reklamų ir skelbimų skaitymas, nes darosi nuobodu, akys pavargsta ir pradedama norėti miego. Yra sakoma, kad iš nuobodumo užmigo. Einant miegoti reikia visus dienos pergyvenimus, rūpesčius ir džiaugsmus palikti už miegamojo durų. Bandykite užmiršti viską, nes nuo didelio džiaugsmo irgi negalima akių sumerkti.

Atsigulusios aukštielninkai bandykite atpalaiduoti visus raumenis, visą įtampą, pradėkite nuo pilvo ir nugaros, tada sektų kojos, pečiai, rankos, kaklas ir pagaliau veidas, visas kūnas turi pasidaryti visiškai suglebęs. Toks kūno nervų ir raumenų atpalaidavimas nepavyksta iš karto, bet po sistematingų bandymų paklunsa stiprieji valiai. Visiškas atsipalaidavimas iššaukia miegą, pailsi nervų sistema, visi vidaus organai ir raumenys. Stebėkite miegančias kates, jos yra tikri meistrai visiško kūno raumenų įtampos atsipalaidavime. Prie gero išsimiegojimo priklauso ir kiti aplinkiniai dalykai, pvz. neperminkšta lova, maža pagalvė; gerai išvėdintas kambarys (net ir žiemą gera miegoti prie turputį praverto lango); vėsi kambario temperatūra (žiema miegamajame temperatūrą sumažinti arba visai išjungti); lengvas, šiltas užsiklojimas pritaikytas, kad kūnui būtų maloni temperatūra, per didelė šiluma iššaukia prakaitavimą ir trukdo miegojimą.

Natūraliai (be chemikalų pagalbos!) išmiegojus organizmas gerai pailsi, savijauta pagerėja, ligos mažėja ir, svarbiausia, miegas kūnui priduoda grožio, oda darosi elastiškesnė, raukšlės mažėja, akys įgauna gyvumo.

Teisingas kvėpavimas yra naudingas sveikatai ir grožiui

Atsistokite tiesiai, paliuosuokite kūną nuo visokių suvaržymų, atidarykite langą ir truputį atlošusios galvą į užpakalį, iš lėto, per nosį, labai giliai įkvėpkite, taip pat iš lėto iškvėpkite per lūpas. Ikvėpusios apie 3-4 kartus truputį pailsėkite ir vėl pakartokite. Tokius gilius (6-8) ikvėpimus reikia daryti tris kartus dienoje: atsikėlus ryte, vidurdienyje ir einant gulti vakare. Netinkamai kvėpuodamos permažai duodame deguonio smegenims, nuo kurio trūkumo atsiranda visokie negalavimai, galvos skausmai, nervišką įtampa ir pan. Kas diena darant gilaus kvėpavimo pratimus visas tas negeroves galima sumažinti. Geras kvėpavimas padeda grožiui, oda darosi stangresnė, jokie kremai ir masažai odai nepadės, jei bus bloga kraujo apytaka. Teisingai ir sistematingai darant gilaus kvėpavimo pratimus pagerėja kraujo apytaka, kuri tarnauja sveikatai ir grožiui.

* * *

APIE RŪKANČIAS MOTERIS

PRANYS ALŠĖNAS

Toronto dienraštyje "The Star", Ann Landers kolumnoje, tūlas Martin negali atsistebėti tokia prašmatnia dama (lady), kuri nori būti begaliniai graži ir saldi, tarytum viliojanti gėlė, o elgiasi taip: ji maudosi burbulais išgražintoj vonioj, pudruojasi brangiausiomis pudromis, šlakstosi augščiausios rūšies kvepalais, dantis valosi mėtine dantų pasta, gerklę skalauna augščiausiai išreklamuotais skysčiais, kad jos kvapas būtų kvapus, pagaliau tas visas pastangas ji užbaigia įbrukdama pati sau gerklėn dvokiančią cigaretę . . .

Kitam gi laikraštyje, klausimu skyriuje, skaičiau paklausimą. Klausia mergaitė. Ji esanti dvylikos metų, bet atrodanti kaip penkiolikametė. Jai labai patinkąs vienas 15-kos metų berniukas, deja, jis ja nesidomįs, gal galvoja, kad ji perjauna. Karta ši mergaitė, ano berniuko akivaizdoje, užsirūkiusi. Ir girdi, tas eksperimentas, atrodo, padėjęs. Tą diena jis ja labiau domėjosi. Bet vėliau — ir vėl tas pat. Jis nedaug dėmesio kreipia į eksperimentingą dvylikos metų "damą" . . .

Ji klausia: ar nereikėtų jai iš viso pradėti dažniau rūkyti? Tuomet, esą, gal tas berniukas ja nuolatiniai pradėtų domėtis . . .

Atsakymas, žinoma, buvo toks, kokio ir mes tikėtumėmės, bet, kadangi tas atsakymas buvo išreikštas įdomiai suklostytais žodžiais ir mintimis, jį čia atpasakosiu.

Esą, taip! Pradėk rūkyti, jaunoji lady! O tuose dūmuose paskandinsi ne tik savo norimo mylėti berniuko meilę, bet ir save pačią. Ir, girdi, paskandinsi ne tik savo jaunystę, kurios dar neturėjai, bet ir vaikystę, kurioj dar tebesi . . .

Tai kanadiško laikraščio "atrakcija" (žinoma, ji pilnai tiktų ir kitų kraštų mergaitėms).

Nėra ko rašančiajam šiuos žodžius džiaugtis, kad taip daro tik Kanados ar Amerikos mergaitės. Lygiai taip pat samprotauja ir daro ir mūsiškės — lietuvaitės.

Kartą po lietuvių studentų suvažiavimo Detroite, vienas lietuvis laikraštininkas lietuviškam dienraštyje šitaip apie tai rašė.

Suvažiavime mačiau — ką? Dūmus ir tiktai dūmus! Visi rūkė ir, deja, ne tik studentai, bet ir studentės! Jie ir jos rūkė, rūkė ir tik — rūkė, beveik nesiskirdami ir nesiskirdamos su cigaretėmis . . .

Ne tiek jie kalbėjo ir ne tiek reikalus svarstė, kiek . . . rūkė. Taigi, visi "studentiški vargai" skendo tik dūmuose . . . Reikia manyti, kad nekitokia situacija buvo ir Toronte, Royal York puošniam viešbutyje įvykusiam lietuvių studentų suvažiavime.

Tad, va, ir mūsiškės lietuvaitės nepasiduoda, eidamos "pilnos emancipacijos" keliu. Ir jos — ne tik "lipstikuotos", kelnėtos, "čierką" neblogiau lenkiančios už berniukus, bet ir rūkorės kaip reikiant . . .

Ir tokiu būdu jos ruošiasi gyvenimui. Tikisi sukurti šeimas, gimdyti šeimos atžalas — vaikus, juos auklėti ir brandinti tikrais žmonėmis, asmenybėmis . . .

Kad gyvenimui jos ruošiasi studijuodamos, mokslindamosi — gerai, bet kad lygiagrečiai su tuo, mokosi (ir jau visiškai išmokusios) nuodyti savo organizmą tabako nikotinu — jau visiškai blogai.

Argi jos, tos mergaitės, būdamos studentės, neskaito spaudoj, kokią žalą neša rūkymas žmogaus organizmui aplamai (o ypač gležnesniam moters organizmui), argi jos nežino, kad visi rūkantieji yra vėžio ligos kandidatai?

Ir, štai, jos ruošiasi šeimos gyvenimui. Jos nešios įsčiose naują gyvybę ir ją maitins nikotinu apnuodytu savo krauju. Argi mergaitėms neaiški jų ateities šeimyninio gyvenimo milžiniška atsakomybė? Ar jos nežino, kad ruošiantis ištekėti pagrindinė sąlyga — būti fiziškai ir dvasiškai sveikai, nes uždavinys prieš akis grandiozinis.

Emancipacija — lygios vyrų ir moterų teisės — yra geras dalykas, tik ne raidiškai visur. Jeigu, pvz. vyras rūko — negerai, nes ir jis rizikuoja savo sveikata ir ateitimi. Betgi vyras vis tvirtesnis, atsparesnis sutvėrimas. Rūkanti mergaitė ar moteris sudaro vaizda, jog jai tarytum "viskas galima" ir jos moteriškam gyvenime nebėra jokių varžtų.

Madų ir grožio pasaulis

VEDA I. KAIRIENĖ

KAS BUS DĖVIMA VASARĄ

Ne paslaptis, kad Šiaurės Amerikos kontinento madų kūrėjai nuolatos lankosi Paryžiuje ir Romoje ir iš ten parsiveža naujų idėjų. Šiai vasarai Yves St. Laurent sukūrė visą eilę siauresnių ir labiau prie kūno prigulančių rūbų. Visa jo vasaros kolekcija buvo beveik ištisai pasiūta iš megztos šilkinės medžiagos. St. Laurent taip pat pritaikė moterims taip vadinama T-shirt. Anksčiau tie megzti, dryžuoti medvilniniai marškinėliai buvo šoferių, mūrininkų, sportininkų ir mokyklinio amžiaus vaikų uniforma. Šiemet St. Laurent perkėlė juos iš darbo klasės į elegantiškų ponių garderobą.

Sijonų ilgis. Nuogų kelių Paryžiuje jau nebematyti. Sijonai ir suknelės devimos žemiau kelių arba per vidurį kelio.

Medžiagų raštai. Įvairaus platumo dryžiai ir įvairaus didumo taškai vyrauja Paryžiaus kolekcijose.

Spalvos. Visokio atspalvio neutrali smėlio spalva (beige), violetinė, persikų spalva, šokoladinė ruda, tamsiai mėlyna ir juoda.

Diržai. Platūs, minkštos odos ir zamšo diržai, taip pat labai siauri, spalvoti odiniai dirželiai madoje. Kartais net sulenktos skarelės rišamos vietoje diržų.

Srybėlės. Mažos baretės, mažais nuleistais kraštais, vyriško stiliaus skrybėlaitės dėvimos su eilutėmis ir suknelėmis. Jos gaminamos iš filco, šilko, šiaudelių, o taip pat ir mezgamos iš šilkinių siūlų.

Batukai. Batukai šią vasarą dėvimi gerokai iškarpyti. Vakariniai bateliai — plonyčių juostelių sandalai.

Kojinės. Kojinės vasarai labai šviesios, kūno spalvos, taip pat prie juodų suknelių dėvimos juodos kojinės.

Prie vasarinių eilučių segami gyvi gvazdikai atlape, o prie vakarinių ilgų suknelių dėvimos didelės, egzotinės kvapios gėlės plaukuose.

ZAMŠO PRIEŽIŪRA

Zamšo išdirbimas yra ilgas ir komplikuotas procesas, todėl nenuostabu, kad zamšiniai drabužiai yra tokie brangūs.

Perkant zamšinį apsiaustą ar eilutę, reikia pasirinkti šiek tiek didesnio numerio kaip medžiaginį drabužį. Oda ir zamšas bedėvint šiek tiek išsitempia, bet, jei rūbas truputį per siauras, jis labai greit supliš.

Jei jūsų zamšinį apsiaustą sulyja, reikia jį tuojau nudžiovinti storu rankšluosčiu. Jei apsitaškoma purvu, dėmes reikia atsargiai patrinti muiluota kempine, nuplauti švariu vandeniu ir išdžiovinti sausoje vietoje, bet ne prie radiatoriaus ir ne saulėje. Kai drabužis išdžiūsta, reikia jį patrinti sausu frotiniu rankšluosčiu, braukiant viena kryptimi, kad zamšo pūkai atsistotų.

Visi odiniai ir zamšiniai drabužiai turi būti kabinami ant plačių ir minkštų pakabeklių, nes siauri vieliniai pakabekliai gali sugadinti pečius.

Odiniai ir zamšiniai drabužiai laikomi sausose, gerai vėdinamose spintose. Oras padeda išlaikyti spalvą ir odos elastingumą.

Zamšui niekada nevartojama batų kremas ar valomieji skysčiai. Jei jūsų drabužiai susitepa, patartina nunešti į specialias odos chemines valyklas. Taip pat pasiteiraukite ar tos valyklos patikimos. Saugokite savo zamšinius drabužius nuo dabar plačiai naudojamų plunksnakočių (ballpoint) rašalo dėmių. Tos dėmės neišvalomos.

Oda ir zamšas lengvai susibraižo ir greit susidėvi nuo sėdėjimo ir kitokio trynimo, tad kuo daugiau dėmesio skirsite savo zamšiniams drabužiams, tuo ilgiau jie tvers.

MONSIEUR COTY IR KVEPALŲ ISTORIJA

1890 metais, kai visos turtingos ir elegantiškos Paryžiaus moterys puošėsi stručių plunksnom, jieškodamas geresnio pragyvenimo, į sostinę atvyko Francois Coty. Tuo metu kvepalų pramonė nebuvo plačiai išsivysčiusi. Šia prabanga tesinaudojo tik pačios turtingiausios paryžietės. Coty savo karjerą pradėjo pardavinėdamas stručių plunksnas. Vėliau, visai atsitiktinai, jis susitiko jauną chemiką pavarde Giret, kuris išmokė žingeidų Coty maišyti gėlių ekstraktus su alkoholiu. Kvepalų gaminimas jį taip sudomino, kad, metęs savo plunksnų prekybą, Francois iškeliavo į Gasse, kur patyrę kvepalų gamintojai išmokė jį rinkti gėlių žiedus ir iš jų ekstraguoti kvapų aliejų. Po dviejų metų darbo Co-

ty sugrįžo į Paryžių ir rue de la Boetie, labai kukliose patalpose, atidarė savo kvepalų saloną. Iš Gasse Coty atsivežė 500 bonkučių savo originalių rožių kvepalų. Netrukus vienas iš pasiturinčių kvepalų prekybininkų nusipirko keletą Coty bonkelių ir, bedėdamas į savo lentynas, netyčia numetė vieną bonkelę ant grindų ir sudaužė. Visa jo krautuvė pakvipo stipriu, saldžiu, tik ką nuskintų rožių kvapu. Tas saldus rožių kvapas tuojau pat pavergė paryžietes ir sekančią dieną jau niekas nebekalbėjo apie stručių plunksnas, bet tik apie Coty kvepalus. Netikėtai Francois tapo Paryžiaus garsenybe.

Šalia savo gabumų gaminti kvepalus, Coty mokėjo juos ir pardavinėti. Jo motto buvo: "Paruošk savo produktą kaip tik išmanai geriausiai, supilk į paprastą, bet skoningą bonkutę, pardavinėk ją prieinama kaina ir tavo pasisekimas bus garantuotas".

Po trejeto metų Coty jau turėjo pakankamai pinigų persikelti iš savo kuklios rue de la Boetie dirbtuvėlės į vilą Sureznes, netoli Bois de Bologne, kur ir dabar tebėra Coty kvepalų gamykla.

Kai Coty 1934 metais mirė, jis paliko receptus keturiems, visame pasaulyžinomiems kvepalams: Rose, L'Origan, Chypre ir L'Aimant. Jo pramonė ir šiandieną daro milijoninę apyvartą.

Coty pagarsėjo kvepalų industrijos revoliucija, tačiau neturėtų būti užmiršti ir senovės egiptiečiai, kurie patys pirmieji pradėjo naudoti kvapiuosius aliejus. 2000 metais prieš Kristų, tie patys Išmaelio prekybininkai, kurie pardavė Potifarui Juozapą, prekiavo aromatinėm žolėm ir myra. Karališkosios giminės egiptiečiai naudojo myrą ir kvapiąsias žoles religinėms apeigoms ir laidotuvėms.

Praėjo tačiau 2500 metų iki šių laikų, kada kvepalai ir įvairūs tualetiniai vandenys buvo pradėti taip plačiai naudoti. Egiptiečiai žinojo kaip išspausti iš gėlių ir žolių kvapius aliejus, bet tik keturiolikto šimtmečio gale chemikai ištyrė, kad kvapieji ekstraktai, kurie netirpsta vandeny, gali

NAUJI VASAROS SILUETAI

būti atskiesti alkoholiu. Kvepalų istorijoje tai buvo vienas svarbiausių atradimų. Tuo būdu atsirado įvairūs tualetiniai vandenys, įvairaus stiprumo ir tas metodas įgalino maišyti įvairius ekstraktus į vieną mišinį.

Gimė nauja pelninga pramonė. Tuo metu Europos karališkieji dvarai pradėjo naudoti kvepalus litrais. Dvaro damos pildavo juos į vonią, šlakstydavo drabužius ir pačios save. Kaikurios turtuolės prašlakstydavo 10 tūkstančių frankų į metus. Sakoma, kad Madame de Pompadour išleisdavo net iki 100 tūkstančių kvepalams ir odekolonams. Senovės kvepalai buvo tokie stiprūs, kad imperatorės Joseprinos drabužiuose net ir dabar, 150 metų po jos mirties, dar galima užuosti musko kvepalus.

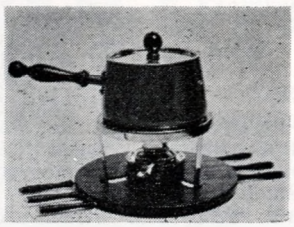
Įdomu patyrinėti ir tų brangių gėlių aliejų kainas. Nors kiekvienas kvepalų gamintojas savo receptus slepia, yra žinoma, kad pagaminimui Je Revien, Shalimar ar Guerlain yra naudojamos French Jasmine Absolute, Rose Otto iš Bulgarijos ir Musk iš Tibeto esencijos. Pereitais metais svaras Jasmine Absolute kaštavo 1.600 dolerių, Rose Otto — 1.100 dolerių, žibuoklių ekstraktas — 5.000 dolerių ir Musko esencija — 10.000. Šie ekstraktai maišomi su žymiai pigesniais kvapais, kaip citrinos (7 doleriai už svarą), bergamoto ir kitais.

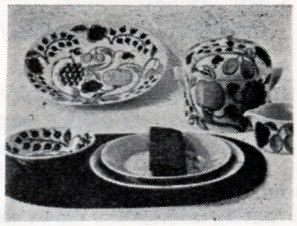
Nenuostabu, kad gėlių aliejai tokie brangūs. Pagaminimui vieno svaro jazminų aliejaus reikia nuskinti visą toną žiedų ir praleisti du mėnesius juos skinant ir ekstraguojant.

• Šeimininkių kampelis

Veda L. MURAUSKIENĖ

"Szegedin" vengriškas guliašas

¾ sv. svogūnų,
1 česnako skiltelė,
¼ sv. kiaulienos taukų,
½ štl. paprikos,
1 št. pamidorų košės (pastos),
½ pd. šilto vandens,
1½ sv. kiaulienos mėsos,
¾ sv. raugintų kopūstų,
1 štl. kmynų,
druskos, pipirų,
2 pd. rūgščios grietinės.

Svogūnus supjaustyti ir pakepinti taukuose; papriką, pamidorų košę ir česnako skiltelės sunką sumaišyti su šiltu vandeniu. Mėsą supjaustyti mažais, kąsnio didumo, gabaliukais. Viską sudėti į troškinimo indą, uždengti dangteliu ir troškinti apie ½ val. Sudėti raugintus kopūstus su kmynais, išmaišyti ir vėl troškinti apie 1 val. Sudėti prieskonius, druską, pipirus ir rūgščią grietinę, viską išmaišyti ir padėti į šaldytuvą 10 val. Prieš duodant į stalą pašildyti. Šis patiekalas yra skanesnis, jeigu daugiau kartų šildomas.

Vištienos "ragout" olandiškai

2-3 sv. vištienos,
2 št. miltų,
½ sv. sviesto,
5 kiaušinio tryniai,
1 štl. citrinos sunkos,
prieskoniai: druska, pipirai, petražolės, lauro lapeliai, morkos, svogūnai ir t.t., šparagai, šampinjonai, vėžiukai, tarkuotas sūris.

Vištieną išvirti su prieskoniais. Paruošti sekantį padažą: miltus, kiaušinių trynius, citrinos sunką, druską, muškatą ir pipirus išplakti su nusunktu ir atvėsintu vištienos buljonu. Padažą su indu įstatyti į verdantį vandenį ir dėti mažais gabaliukais supjaustytą sviestą. Plakti kol padažas sutirštės. Vištieną nuimti nuo kaulų, supjaustyti mažais gabalėliais; supjaustyti šparagus ir šampinjonus (gali būti konservuoti arba virti), pridėti saują vėžiukų ir viską sumaišyti su paruoštu padažu. Laikyti karštame vandenyje, kol bus duodama į stalą. Papuošti vėžiukais ir pabarstyti tarkuotu sūriu.

Veršienos šnicelio vyniotinis

4 veršienos šniceliai,
8 riekės lašinukų (bacon),
2 št. miltų,
2 št. sviesto,
½ pd. buljono (pagaminto iš ekstrakto,
3 št. rūgščios grietinės,
druska, paprika.
K i m š a l a s :
1 svogūnas,
1 poras (leak),
1 žalias pipiras,
4 riekės virto kumpio,
2 št. sviesto,
2 št. pamidorų košės,
petražolių, druskos, sausainių.

Svogūną sukapoti, porą supjaustyti, pipirui išimti sėklas ir su kumpiu supjaustyti. Viską sudėti į indą ir pakepinti svieste. Sukapoti petražoles, su pamidorų koše sudėti į pakepintą kimšalą ir patroškinti apie 15 min. Sudėti sausainius ir išmaišyti. Veršienos šnicelius išmušti, nusausinti, pabarstyti druska ir paprika. Ant viršaus užtepti kimšalą, suvynioti, apsukti lašinukų riekėm ir persmeigti pagaliukais. Pavolioti miltuose ir gerai apkepinti svieste iš visų pusių, įpilti buljoną ir uždengus troškinti apie 25 min. Pašildyti indą, į kurį sudėti troškintus vyniotinius. Į troškinimo padažą įmaišyti grietinę ir užpilti ant vyniotinių. Tinka su žirniukais ir virtomis bulvėmis.

Kokteilio užkandžiai

1. ½ sv. maltos mėsos, 2 kiaušiniai, piene mirkyta bulkutė, 2 kapoti ir pakepinti svogūnai, druska, pipirai, majoranas, paprika. Viską sumaišius padaryti 36 mažus kukuliukus ir pakepinti kokoso riebaluose (6-8 min.). Išėmus atvėsinti ir pagaliukais susmeigti su alyvomis ir agurkėliais. Paimti didelį greifrutą, truputį nupjauti, kad gerai stovėtų, ir prismaigstyti pagaliukais su mėsa.

2. Kiaušinius virti 15 min. sūriame vandeny: 5 pd. vandens ir ½ sv. druskos. Išvirtus kiaušinius išimti, galus lengvai sumušti, sudėti į stiklinį ar glazūruotą indą, užpilti atšaldytu viralu ir laikyti 24 val. Po to kiaušinius su kevalu išilgai perpjauti. Atsargiai išėmus trynius į įdubimą įdėti truputį mišinio paruošto iš acto, aliejaus, garstyčių ir pipirų. Trynius uždėti ant viršaus, patepti "kečup" ir pabarstyti paprika.

Citrinų gėrimas

3 štl. tamsių arbatžolių,
2 pd. vandens,
3 štl. cukraus,
3 citrinos,
2 buteliai balto vyno,
ledų gabaliukų,
3 citrinų sunka.

Arbatžoles užpilti verdančiu vandeniu, palaikyti 3 minutes ir nusunkti; sudėti cukrų ir atvėsinti. Citrinas nuplauti, supjaustyti riekėmis ir sudėti į punšo indą. Užpilti pašaldytą vyną, arbatą, citrinų sunką ir išmaišyti. Sudėti ledo gabaliukus ir servuoti.

Šiltas punčas

1 apelsinas,
4 riekės ananaso,
¼ puoduko ananaso sunkos,
2 apelsinų sunka,
2 buteliai raudono vyno,
5 št. cukraus,
¼ pd. romo,
1 pk. vanilės cukraus.

Vaisius supjaustyti, sudėti į virimo indą, supilti sunkas, romą ir vyną; šildyti iki virimo; servuoti šiltą.

Ankštinių žaliųjų pupelių salotos (4 porcijos)

½ sv. pupelių,
1 pd. vandens,
½ sv. agurkų,
½ sv. pamidorų,
M a r i n a t u i :
2 št. acto,
1 kapotas svogūnas,
4 št. aliejaus,
1 sauja petražolių,
paprikos ir česnako druskos pagal skonį, pipirų.

Pupeles nuvalyti, sulaužyti ir pavirinti vandenyje apie 20 min. Agurkus ir pamidorus nuvalyti, nulupti žievę, supjaustyti mažesniais šmotais ir sudėti į mažus indelius, ant viršaus uždėti pupeles. Užpilti paruoštą marinatą, uždengus palaikyti apie 30 min. Prieš servuojant pabarstyti kapotom petražolėm. Tinka prie šaltų užkandžių ir kepsnių.

Raugintų kopūstų ir bananų mišrainė

¾ sv. raugintų kopūstų,
2 rūgštūs obuoliai,
1 svogūnas,
6 št. alyvų aliejaus,

2 št. acto arba citrinos sunkos,
1 štl. cukraus,
druska, pipirai, kmynai,
prieskoniai,
2 dideli bananai,
4 riekės virto kumpio,
vynuogės, be sėklų, papuošimui.

Raugintus kopūstus gerai nuspausti, išskirstyti ir sukapoti. Obuolius nulupti ir supjaustyti mažais šmoteliais. Svogūną sukapoti. Viską gerai sumaišyti. Parengti marinatą: sumaišyti aliejų, actą, druską, pipirus, cukrų ir t.t., užpilti ant kopūstų, išmaišyti, gerai uždengti ir palaikyti šaldytuve apie 20 min. Bananus supjaustyti riekelėm. Kumpiui nupjauti lašinius ir supjaustyti pailgais rėžiais. Viską sumaišyti su kopūstais. Papuošti vynuogėmis.

Pupelių ir pipiro salotos

1½ sv. žalių pupelių,
Marinatui:
3 št. acto,
1 kapotas svogūnas,
½ pd. buljono (paruošto iš ekstrakto),
3 št. aliejaus,
1 raudonas pipiras,
druska, cukrus, pipirai ir kiti prieskoniai.

Pupeles nuvalyti, sulaužyti ir pavirinti apie 20 min. Paruošti marinatą ir sumaišyti su pupelėmis. Uždengus palaikyti apie 20 min. Tinka prie keptos mėsos.

Bulvinis padažas

2-3 didelės bulvės (virtos),
1 skiltelė česnako,
¼ štl. druskos,
3 št. maltų migdolų,
3 št. citrinos sunkos,
10št. alyvų aliejaus.

Bulves sutrinti, įdėti išspausto česnako sunką, sudėti visus kitus priedus, išmaišyti ir sudėjus į elektrinį maišytuvą išplakti. Tinka kaip padažas prie įvarių mėsų, žuvies, daržovių, mišrainių ir salotų.

Vaisių sriuba

4 pd. pieno,
½ pd. cukraus,
1 št. krakmolo,
3 tryniai,
3 baltymai,
1 apelsinas,
1 bananas,
4 abrikosai (dėžutė konservuotų),
1 pd. braškių,
1 št. kapotų riešutų,
lazdelė vanilės, druskos.

Pieną (4 št. palikti) su cukrumi, vanile ir žiupsneliu druskos išvirti. Krakmolą išmaišyti su paliktu pienu, maišant supilti į pieną ir dar kartą užvirinti. Nupilti ½ puoduko pieno į kurį įplakti trynius ir viską gerai įmaišyti į sriubą. Išplakti baltymus atskirame inde ir lengvai įplakti į sriubą. Sriubą su puodu įstatyti į šaltą vandenį ir maišant atvėsinti. Nulupti apelsinus (ir baltą odelę), suskirstyti skiltelėm ir perpjauti pusiau. Bananą supjaustyti riekelėm. Abrikosus nusausinti ir supjaustyti. Braškes perpjauti pusiau. Viską sudėti į sriubą, uždengti ir palaikyti šaldytuve apie 30 min. Prieš servuojant pabarstyti kapotais riešutais.

Sicilliškos bandelės

8 bandelės (su kmynais),
4 št. aliejaus,
½ sv. grietininio sūrio,
8 riekės Tilžės sūrio,
1 štl. garstyčių,
1 štl. majorano,
druskos, pipirų.

Bandeles perpjauti ir aplink aptepti aliejumi; viršų patepti su grietininiu sūriu; uždėti po riekę Tilžės sūrio; patepti garstyčiomis, pabarstyti druska, pipirais ir majoranu; uždėti antrą pusę bandelės ant viršaus; sudėjus į kepimo formą kepti vidutinėje temperatūroje apie 20 min.; tinka prie alaus, kaip lengvas užkandis.

Cinamono sausainiai

¼ sv. sviesto,
2 št. cukraus,
4 št. medaus,
½ sv. miltų,
½ pk. "backino",
½ štl. kardamono,
1 štl. cinamono,
žiupsnelis maltų gvazdikėlių.
Liukras:
¼ sv. cukraus pudros,
1 št. citrinos sunkos,
1 št. karšto vandens.

Sviestą, cukrų ir medų sulydyti ir atšaldyti. Miltus, backiną ir prieskonius sumaišyti ir išminkyti su atšaldytu sviesto mišiniu. Iškočioti, supjaustyti ir rankomis daryti mažus kukuliukus. Sudėti į riebaluotą kepimo formą ir kepti vidutinėje temperatūroje apie 30 min. Karštus patepti su paruoštu liukru.

Riešutinis tortas

5 kiaušiniai,
½ pd. smulkaus cukraus,
1 št. gerų miltų,
½ sv. maltų riešutų (walnut),
2 št. baltos duonos džiūvėsėlių (džiovintų namuose),
1 štl. kepimo miltelių,
1 citrinos sunka, migdolų esencija.

Trynius ištrinti su cukrum iki baltumo. Sumaišyti riešutus, miltus, kepimo miltelius ir džiuvesėlius. Išplakti baltymus; lengvai sukant su šaukštu, po truputį dėti trynius ir riešutų mišinį, pašlakstant citrinos sunka. Viską lengvai sumaišius, supilti į formą (ištiesti vaškiniu popieriumi ir patepti sviestu). Kepti apie 35 min. prie 350°. Atšaldžius perpjauti į tris sluogsnius. Tinka moka ar sviestinis kremas. Galima sulaistyti vynu ir vieną sluogsnį pertepti rūgščia uogiene.

Vyšnių apkepas

1½ sv. rūgščių vyšnių,
¼ sv. cukraus,
5 bandelės,
1½ pd. pieno,
4 št. sviesto,
3 kiaušiniai,
1 citrinos tarkuota žievė,
2 št. keptų migdolų,
1 št. miltų,
½ pd. džiūvesėlių,
druskos.

Vyšnias nuplauti, nusausinti ir išimti kauliukus. Sudėti į indą ir pabarstyti pora šaukštų cukraus. Bandeles supjaustyti mažais gabalėliais ir pamerkti piene. Cukrų ištrinti su sviestu, dėti po vieną trynį, migdolus, druską, mirkytas bandeles, miltus ir viską gerai ištrinti. Išplakti baltymus ir lengvai įmaišyti į tešlą. Apkepo formą patepti riebalais, dėti sluogsniais tešlą ir vyšnias; apatinis ir viršutinis sluogsnis turi būti tešla. Viršų pabarstyti sausainiukais, cukrumi ir uždėti mažus šmotukus sviesto. Kepti apie 45 min. vidutinėje temperatūroje. Servuoti šiltą.

• Atsiųsta paminėti

Mano žodynas — Richard Scarry, lietuvių ir anglų kalba žodynas mokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikams; JAV Lietuvių Bendruomenės Švietimo Tarybos leidinys — 1974 m.; kietais viršeliais, didelio formato, spalvota, gausiai iliustruota knyga; 92 psl.; kaina — 5 doleriai; gaunama: "Draugas", 4545 West 63rd St., Chicago, Ill. 60629, USA. **Tai yra būtina knyga, kurią turėtų įsigyti visi turintieji mažamečius vaikus.**

Spinduliai ir šešėliai, eilės Pirmoji kregždė — **Arėjas Vitkauskas;** išleista Kaune 1926 m., perspausdinta 1975 m.

Šviesos Iliuzijos — Zenta Tenisonaitė, eilėraščiai, 1975; spausdino Nida Press, 2 Ladbroke Gardens, London, WII 2 PT, Gr. Britain; 55 psl. Kaina — 2 doleriai.

Naujųjų Metų Istorija — Birutė Pūkelevičiūtė; premijuotas romanas, Lietuviškos Knygos Klubo leidinys; dail. **K. Veselka;** 182 psl., kaina — 4.50 dol.

Tėvas Jonas Bružikas, SJ, — spaudai paruošė **T. Br. Krištanavičius, SJ;** dail. **J. Kurauskas;** išleido Tėvai Jėzuitai, Chicagoje; 180 psl., iliustruotas leidinys, kaina nepažymėta.

Ilgesio Giesmės — Juozas Šiušis; eilėraščių rinkinys, 46 psl.; išleistas 1973 m., Buenos Aires; spaudė "Laiko" spaustuvė, Mendoza 2280, Avellaneda, Bs. As., Argentina.

Dvi Generacijos Mūsų Krikščioniškosios Kultūros Tarnyboje — Juozas Eretas; atspaudas iš LKM Akademijos Suvažiavimo Darbų VII t., Roma, 1972 m.

Lietuvių Liaudies Medinių Bažnyčių Proporcijų Apžvalga — Dr. Alfredas Kulpa-Kulpavičius; atspaudas iš LKM Akademijos Suvažiavimo Darbų VIII t., Roma, 1974 m.

Tėviškės Aidų Kalendorius — leidėjai: Australijos Liet. Katalikų Federacija; adresas: "Tėviškės Aidai", 18 Henry St., Kesington, Vic. 3031, Australia.

1975 m. Kalendorius — paruošė **S. Prakapas;** Toronto Prisikėlimo parapijos tarybos, ekonominės sekcijos, iliustruotas, gražiai paruoštas leidinys.

Žurnalistika — straipsnių rinkinys; redaktorius — **Juozas Prunskis;** Lietuvių Žurnalistų S-gos leidinys; kalbos taisytojas — **Stasys Barzdukas;** dailininkas — **Vytautas Virkau;** tiražas — 1000 egz.; kaina — 6 dol.; 291 psl., gražiai paruoštas, kietais viršeliais, iliustruotas leidinys.

Kas žlugdė ir žlugdo lietuvių tautą? — A. D. Kizlys Kizlaitis — 126 psl.; kaina — 2 dol.

GARBĖS PRENUMERATOS

Babronienė V., Chicago, Ill., Baltuonienė J., LaSalle, Que., Bilaišienė D., Chicago, Ill., Briedienė B., Chicago, Ill., Bukšnienė A., Omaha, Nebr., Bumbulienė M., Toronto, Ont., Campienė K., Waterbury, Conn., Čečkauskienė O., Montreal, Que., Čepienė E., Weston, Ont., Čepukaitienė O., Cleveland, Ohio, Dalindienė V., Toronto, Ont., Danaitienė B., Weston, Ont., Danienė D., Ottawa, Ont., Daniliūnienė I., London, Ont., Didžiulienė S., Cicero, Ill., Dietrich E., Elizabeth, N.J., Dulskienė A., Brockton, Mass., Garbauskienė O., Old Bethpage, N.Y., Garbauskienė K., Great Neck, N.Y., Giedraitienė K., Stoney Creek, Ont., Gimbutienė S., Arlington, Mass., Griggs V., Calgary, Alta., Grižienė A. Waukegan Ill., Gylienė B., Olympia, Wash., Jameikienė K., Rockford, Ill., Jankauskienė L., Mountainside, N.J., Jaugelienė A., Montreaal, Que., Jauneikienė K., Otterville, Ont., Jautokaitė S., Chicago, Ill., Juozaitienė J., Hamilton, Ont., Kačinskienė E., St. Petersburg, Fla., Kaknevičienė J., Toronto, Ont., Kaminskienė K., Toronto, Ont., Karaitienė V., Chicago, Ill., Kasakaitienė B., Chicago, Ill., Kaunaitė D., Surfside, Fla., Kazlauskienė G., Stamford, Conn., Kirvaitienė O., Toronto, Ont., Klimienė S., Brockton, Mass., Kriščiokaitienė L., Hartford, Conn., Kšivickienė A., Dundas, Ont., Kubilienė V., Weston, Ont., Kudukienė O., London, Ont., Kunnapuu Willowdale, Ont., Kušlikienė M., Grand Rapids, Mich., Kuzmienė P., London, Ont., Laurinavičienė M., Hamilton, Ont., Lenkauskienė M. Pepper Pike, Ohio, Leonienė I., Palos Park, Ill., Lesevičienė B., Chicago, Ill., Liačienė N., Toronto, Ont., Liagaudienė E., Spotswood, N.J., Liubartienė S., Proenix, Ariz., Lukienė A., Toronto, Ont., Mačienė A., Downers Grove, Ill., Makaitienė G., Norwood, Mass., Martinkienė B., Jamaica Plains, Mass., Matulionienė O., Plattsburg, N.Y., Mikonienė M., Richmond Hts., Ohio, Mikšienė J., Worcester, Mass., Mikulienė U., Westchester, Ill., Mogenienė M., Belleville, Ill., Motiekaitienė I., Chicago, Ill., Naikauskienė D., Windsor, Ont., Navickienė N., Gulport, Fla., kun. Pacevičius B., London, Ont., Petronienė D., Dearborn, Mich., Petrušaitienė S., Racine, Wisc., Pilipavičienė A., Juno Beach, Fla., Povilaitienė J., Omaha, Nebr., kun. Pragulbickas J., Elizabeth, N.J., Rakauskienė J., Toronto, Ont., Rakštienė S., Fruitland, Ont., Raulinaitienė V. B., Frasno, Calif., Rimkuvienė M., Vittoria, Ont., Rudokienė B., Tillsonburg, Ont., Ruibienė O., Chicago, Ill., Rutenienė V., Merrick, N.Y., Sakalienė S., Chicago, Ill., Sakalienė V., Chicago, Ill., Šakienė E., Hamilton, Ont., Šaulienė M., Wayne, N.J., Sekmokienė I., Chicago, Ill., Sergautienė O., Miami Beach, Fla., Sidrienė G., Streator, Ill., Skardienė E., Sault Ste. Marie, Ont., Skripkutė L., Hamilton, Ont., Skučienė M., Stayner, Ont., Šliažienė J., Chicago, Ill., Šostakienė O., Detroit, Mich., Stankaitienė M., Rockford, Ill., Stoškienė M., Chicago, Ill., Stulginskienė L., Toronto, Ont., Subačienė S., Boston, Mass., Svetulevičienė O., Keswick, Ont., Švelnienė D., Ansonia, Conn., Svilienė B., Medway, Mass., Svotelienė M., Baltimore, Pa., Tamašauskienė S., Waukegan, Ill., Timmerman T., Winnipeg, Man., Trimakienė J., Richmond Hill, N.Y., Urbonienė S., Detroit, Micr., Vadopalienė B., Cicero, Ill., Vaitiekūnienė D., Hamilton, Ont., Velžienė E., Chicago, Ill., Vidžiūnienė D., Chicago, Ill., Viskantienė G., Chicago, Ill., Žekienė M., Toronto, Ont., Žilionienė A., Cleveland, Ohio, Žilvytienė A., Mount Hope, Ont., Zubrickienė M., Weston, Ont., Zubrickienė E., Kankakee, Ill., Žumbakienė S., Chicago, Ill., Žvinakienė B., Albuquerque, N. M.

ŽURNALUI AUKOJO

$25.00 — Kat. Moterų Dr-ja, Delhi skyrius, Delhi, Ont.

$19.00 — Bizauskienė P., Atlanta, Ge.

$10.00 — Danienė D., Ottawa, Ont., Naikauskienė D., Windsor, Ont.

$8.00 — Koppienė L., Brooklyn, N. Y., Paukštienė J., Chicago, Ill.

$5.00 — Budnikienė J., Hamilton, Ont., Krasauskienė E., Chicago, Ill., Musteikienė G., Chicago, Ill., Ožebergaitė L., Toronto, Ont., Šutienė G., Toronto, Ont.

$3.00 — Dačienė A., Dorchester, Mass., Dauniene L., Ottawa, Ont., Paketūrienė J., Rodney, Ont., Patamsienė S., Norristown, Pa., Sakalienė Z., Hamilotn, Ont., Samaitienė A., Chicago, Ill., Švenčionienė V., Buenos Aires, Argentina, Žigaitienė M., Chicago, Ill.

$2.00 — Aleknienė O., Richmond Hill, N.Y., Astrienė S., Grand Rapids, Mich., Bartkuvienė K., Hamilton, Ont., Biliūnienė J., Centerville, Mass., Brenciuvienė Z., Chicago, Ill., Čepaitienė V., Chicago, Ill., Česnienė M., Worcester, Conn., Damašienė V., E. Chicago, Ind., Donohue E., Woodhaven, N.Y., Grebliūnienė J., Euclid, Ohio, Gudelienė L., Hot Spring, Ark., Heningienė Z., Detroit, Mich., Hoffmanienė L., Chicago, Ill., Jakutienė P., Dorchester, Mass., Juozapavičienė B., Chicago, Ill., Kavaliauskienė T., Redford, Mich., Kižienė A., Chicago, Ill., Kriaunienė E., Bricksville, Ohio, Lapienė V., Delhi, Ont., Laureckienė P., Delhi, Ont., Maletienė A., Chicago, Ill., Matulaitienė M., Richmond Hill, Ont., Mickevičienė M., Chicago, Ill., Modestavičienė A., W. Hartford, Conn., Raudienė M., Chicago, Ill., Simonaitienė O., Cicero, Ill., Šišienė J., Union, N.J., Simukonienė G., Richmond Hill, N.Y., Skvereckienė B., Hamilton, Ont., Staškevičienė O., Port Colborne, Ont., Stravinskienė B., Chicago, Ill., Tocilauskienė V., Chicago, Ill., Ugėnienė M., St. Petersburg, Fla., Vaičiulienė E., Pembroke, Ont., Virbalienė V., Omro, Wisc.

$1.00 — Ažubalienė O., Toronto, Ont., Bočkienė E., Toronto, Ont., Banėnienė B., Philadelphia, Pa., Bentnorienė V., Toronto, Ont., Butkienė B., Monterey Park, Ill., Dunčienė J., Southfield, Mich., Eidenienė E., Des Plains, Ill., Gatautienė A., Sudbury, Ont., Gruzdienė V., Euclid, Ohio, Jelionienė S., Chicago, Ill., Jočienė E., Cleveland, Ohio, Karečkienė M., Woodhaven, N.Y., Liačienė S., Toronto, Ont., Lukošienė B., Langton, Ont., Motiejūnienė O., Los Angeles, Calif., Murauskeinė T., Hamilton, Ont., Norvilienė O., Chicago, Ill., Pakalkienė A., Woodhaven, N.Y., Racevičienė N., Islington, Ont., Ramanauskienė A., Toronto, Ont., Rapšienė K., Chicago, Ill., Sabalienė B., Chicago, Ill., Sadauskienė K., Cleveland, Ohio, Sodeikienė L., Cicero, Ill., Stanaitienė J., Hamilton, Ont., Stančikienė Z., Toronto, Ont., Vadauskienė I., Toronto, Ont., Vasienė A., Parma, Ohio, Veisienė E., Chicago, Ill.